

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

Janne Ritari

Pesäpallo kuntien elävöittäjänä

Tutkielma pesäpallon ja kuntien elinvoiman yhteydestä

Johtamisen yksikkö
Aluetieteen pro gradu -tutkielma
Hallintotieteiden maisteriohjelma

Vaasa 2022

VAASAN YLIOPISTO**Akateeminen yksikkö**

Tekijä:	Janne Ritari	
Tutkielman nimi:	Pesäpallo kuntien elävöittäjänä : Tutkielma pesäpallon ja kuntien elinvoiman yhteydestä	
Tutkinto:	Hallintotieteiden maisteri	
Oppiaine:	Aluetiede	
Työn ohjaaja:	Johanna Hautala	
Valmistumisvuosi:	2022	Sivumäärä: 74

TIIVISTELMÄ:

Tutkin pro gradu -tutkielmassani pesäpallon ja kuntien elinvoiman yhteyksiä. Aihe on mielenkiintoinen, koska Suomessa on menestyneitä pesäpalloseuroja pienissä kunnissa, eikä pelkäänsä suurissa kaupungeissa, kuten ehkä voisi olettaa. Tapaustutkimuksina ovat Sotkamon ja Vimpelin kunnat, ja niiden pesäpalloseurat Sotkamon Jymy ja Vimpelin Veto. Edellä mainitut kunnat ja urheiluseurat valitsin siksi, että ne ovat 2000-luvun menestyneimmät pesäpalloseurat, joten he ovat onnistuneet luomaan kuntalaisille poikkeuksellisia elämyksiä, jotka vaikuttavat laajasti molemmissa kunnissa. Kuntatasolla elinvoima määritellään usein kunnan uudistumis- ja muutostyönä, sillä kestävä elinvoimaisuus perustuu kunnan jatkuvaan uudistumiskykyyn. Tämä tarkoittaa kunnan halua luoda uutta toimintaa ja halua tarttua uusiin mahdollisuuksiin. Elinvoima resursseina kytkeytyy esimerkiksi väestömäärään, ikärakenteeseen, työllisyyteen, työvoiman saatavuuteen, osaamiseen sekä elinkeinorakenteeseen ja kuntatalouteen. Kunnat haluavat olla elinvoimaisia, koska ne haluavat turvata palvelut, tiivistää yhdyskuntarakennetta ja vahvistaa demokratiaa. Tutkielman tavoitteena on selvittää, mikä rooli pesäpallolla mahdollisesti on kuntien elinvoiman lisääjänä tai edistäjänä. Ensimmäinen tutkimuskysymykseni on, mikä on pesäpallon merkitys kuntien elinvoimalle? Toinen tutkimuskysymykseni on, mikä on kunnan merkitys pesäpalloseuroille. Kolmantena tutkimuskysymyksenä on, millä perusteella pelaajat tekevät päätöksensä siitä jäävätkö seuraan vai vaihtavatko seuraa? Lähestyn aihetta urheiluseuran, kunnan ja pelaajan näkökulmasta. Tutkielman aineisto on kerätty teemahaastatteluin, ja tutkimusmenetelmänä käytin aineistolähteistä laadullista sisällönanalyysiä. Tutkielmasta selviää, että pesäpallo on sekä Sotkamossa että Vimpelissä ainutlaatuinen pehmeä vetovoimatekijä, jota ilman molemmat kunnat saattaisivat näyttää erilaiselta kuin miltä ne nyt näyttävät. Lisäksi pesäpallo voi vahvistaa kuntalaisten kokemaa alueellista identiteettiä. Molemmissa kunnissa on paljon matkailua, joka tukee myös pesäpallotoiminnan jatkuvuutta ja mahdollistaa urheiluseuroille kesäisin korkeat yleisömäärät. Matkailu, pesäpallo ja urheilulukion toiminta luovat positiivisen aluekehityksen kehän, josta kaikki hyötyvät. Kunnan tärkein tehtävä pesäpalloseurojen näkökulmasta on olla toiminnan mahdollistajana. Tämä onnistuu esimerkiksi pitämällä harjoitus- ja peliolosuhteet kunnossa ja tukemalla seurojen juniorikasvatustyötä esimerkiksi mahdollistamalla urheilulukion toiminta. Pelaajien päätöksiin seuravalinnoissa vaikuttaa aineistosta saatujen tulosten mukaan eniten se, onko seurassa mahdollista taistella Suomen mestaruudesta. Tutkielmasta voidaan tehdä johtopäätös, että pesäpallo on yksi tärkeä palanen Sotkamon ja Vimpelin kuntien elinvoiman vahvistajana, ja se muodostaa yhdessä kesämatkailun tärkeän vetovoimatekijän molemmille kunnille.

AVAINSANAT: elinvoima, pesäpallo, imago, alueellinen identiteetti

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Teoreettinen viitekehys	10
2.1	Elinvoima	14
2.2	Veto- ja pitovoima	16
2.3	Imago	18
2.4	Alueellinen identiteetti	19
3	Tapauksena Sotkamo ja Vimpeli: pesäpallon historia pikkukunnissa	21
3.1	Sotkamon kunta ja sen pesäpallohistoria	24
3.1.1	Seuran syntyminen ja alkuajat	24
3.1.2	1970- ja 1980-luku	25
3.1.3	Kultainen 1990-luku ja Superpesiksen aika	25
3.1.4	2000-luvulta eteenpäin	26
3.2	Vimpelin kunta ja sen pesäpallohistoria	26
3.2.1	Seuran syntyminen ja alkuajat	26
3.2.2	1970- ja 1980-luvun haasteet	27
3.2.3	1990-luku ja Superpesiksen aika	28
3.2.4	2000-luvulta eteenpäin	28
4	Tutkimusaineisto ja menetelmät	29
4.1	Tutkimusaineisto	29
4.2	Menetelmät	31
5	Pesäpallo Sotkamon ja Vimpelin elinvoiman lähteenä	32
5.1	Matkailu, imago ja "pesäpallotalous"	33
5.2	Pesäpallokulttuuri alueellisen identiteetin rakentajana Sotkamossa ja Vimpelissä	37
5.3	Kunta pesäpallotoiminnan mahdollistajana ja seurojen tukijana	41
5.4	Sotkamon Jymyn ja Vimpelin Vedon pelaajahankintapolitiikka	45
5.5	Pesäpallopelaajien pelaajasiirrot ja kunnan merkitys	48
6	Yhteenvedo	53

6.1	Mikä on pesäpallon merkitys kuntien elinvoimalle?	54
6.2	Mikä on kunnan merkitys pesäpalloseuroille?	56
6.3	Millä perusteella pelaajat tekevät päätöksensä siitä jäävätkö seuraan vai vaihtavatko seuraa?	59
7	Johtopäätökset	63
	Lähteet	68
	Liitteet	72
	Liite 1. Haastattelurunko	72

Kuvat

Kuva 1. Superpesiksen paikkakunnat sijoitettuina kartalle (Maanmittauslaitos, 2022). 23

Taulukot

Taulukko 1. Miesten Superpesiksen paikkakunnat väkilukuineen (Tilastokeskus, 2020).

..... 22

Taulukko 2. Eniten mestaruuksia pääsarjatasolla (Pesäpalloliitto, 2021a)..... 22

Taulukko 3. Tutkielman haastateltavat. 30

1 Johdanto

Aluetieteen pro gradu -tutkielmassani tutkin pesäpallon ja elinvoiman yhteyttä Sotkamossa ja Vimpelissä. Tutkielmani tavoite on selvittää, millainen rooli pesäpallolla voi olla kuntien elinvoiman vahvistajana, millainen on kunnan rooli pesäpalloseuran näkökulmasta ja millä perusteilla pesäpallopelaajat tekevät päätöksiä valitessaan missä seurassa pelaa. Pesäpallo on historiassaan aina eronnut monesta muusta urheilulajista siinä, että sitä on pelattu enimmäkseen pienemmissä kunnissa sekä pienemmissä kaupungeissa. Vaikka pesäpallo elääkin tällä hetkellä lajina uutta tulemistaan ja on rantautumassa isompiin kaupunkeihin, kuten Tampereelle, on se silti pitänyt asemaansa pienemmissäkin kaupungeissa ja kunnissa. Juuri pienten kuntien pesäpallojoukkueiden menestyminen tekee pesäpallon ja kunnan välisestä suhteesta mielenkiintoisen aluekehittämistä koskevan kysymyksen.

Monesti aluekehittämisen näkökulmasta suuret kaupungit ovat elinvoimaisia ja kilpailukykyisiä, koska sinne kasaantuu paljon osaajia ja resursseja. Jauhiainen & Huovari (2013, s. 15) toteavat, että sijainti, etäisyys keskuksista ja läheisen keskuksen koko vaikuttavat alueen elinvoimaan. Lisäksi elinvoimaan vaikuttaa sosiaalinen pääoma, avoimuus erilaisuudelle sekä yrittäjyys. Pesäpallon näkökulmasta on selvää, että isompien kaupunkien pesäpallojoukkueet toimivat huomattavasti isommalla talousalueella ja voivat saada tästä etulyöntiaseman pienempien kuntien joukkueihin verrattuna. Tästä näkökulmasta katsottuna onkin yllättävää, että Suomessa pienten kuntien pesäpallojoukkueet menestyvät Pesäpallon pääsarjatasolla Superpesiksessä erinomaisesti.

Tällä hetkellä miesten Superpesiksessä pelaa 13 joukkuetta, joista kymmenen on kaupungeista ja kolme kunnista. Merkillepantavaa on kuitenkin se, että kaksi lähivuosisikymmenien kestomenestyjää Sotkamo ja Vimpeli ovat kuntia. Vimpelin Veto on 2009 vuodesta alkaen jäänyt mitaleitta vain kerran. Sotkamon Jymy on 2000-luvulla jäänyt mitaleitta vain kahtena vuotena (Pesäpalloliitto 2021a). Sotkamossa asukkaita vuonna 2020 oli 10 301. Vimpelin kunnassa oli vuonna 2020 asukkaita yhteensä 2784. (Tilastokeskus, 2020). Vimpelin Vedon otteluissa käy siis välillä enemmän ihmisiä kuin kunnassa on edes

asukkaita. Ei olekaan ihme, että Vimpelin kunnanjohtaja hyödyntää paljon pesäpalloa kunnan imagon vahvistamisessa. Zimmerbauerin (2008, s. 24) mukaan imagoa pidetään tietoisesti annettuna kuvana ja mieliin luotuna käsityksenä alueesta. Kunnat voivat rakentaa imagoaan monenkin erilaisen asian ympärille, mutta esimerkiksi menestyvä ja tunnettu urheiluseura on asia, minkä avulla ulkopaikkakuntalaiset voivat tulla tietoisiksi pienemmistäkin kunnista, joita eivät muuten välttämättä tietäisi. Sotkamo ja Vimpeli ovatkin kuntina tunnettuja muun muassa hyvistä ja menestyneistä pesäpalloseuroista. Myös kunnan asukkaiden oma alueellinen identiteetti voi muodostua esimerkiksi pesäpallon, ja siitä saadun menestyksen ympärille. Paasin (2017, s. 13) mukaan alueen identiteetti tarkoittaa kulttuuriin, luontoon ja sosiaaliseen elämään liittyviä ominaisuuksia, joiden perusteella kuntalaiset ja monesti myös ulkopuoliset erottavat sen kertomuksissaan muista alueista. Kunnan asukkaiden oma identiteetti viittaa siihen, miten kunnan asukkaat samaistuvat tiettyyn alueeseen tai paikkaan.

Tämän tutkielman tapaustutkimuksena ovat Sotkamon ja Vimpelin kunnat sekä niiden pesäpalloseurat, Sotkamon Jymy ja Vimpelin Veto. Lisäksi tutkimuskysymyksiä tarkastellaan myös edellä mainittujen urheiluseurojen pelaajien näkökulmasta. Puhun tutkielman edetessä pesäpallon yhteydessä sekä joukkueesta että seurasta. Seura tarkoittaa koko pesäpalloseuraa, johon sisältyy kaikki ikäluokat junioreista aikuisiin, jotka edustavat Sotkamon Jymyä tai Vimpelin Vetoa. Joukkueella tarkoitan taas yksittäistä joukkuetta seuran sisällä, tässä tapauksessa Sotkamon Jymyn tai Vimpelin Vedon edustusjoukkuetta.

Pro gradu -tutkielmani tutkimuskysymykset ovat:

1. Mikä on pesäpallon merkitys kuntien elinvoimalle?
2. Mikä on kunnan merkitys pesäpalloseuroille?
3. Millä perusteella pelaajat tekevät päätöksensä siitä jäävätkö seuraan vai vaihtavatko seuraa?

Pesäpallon merkitys kuntien elinvoimalle on Sotkamossa ja Vimpelissä iso. Molemmat kunnat tunnetaan menestyvistä pesäpallojoukkueista, joiden ympärille myös monen kuntalaisen identiteetti on vahvasti rakentunut. Pesäpallo vahvistaa myös kunnissa tapahtuvaa matkailua merkittävästi. Kunnan merkitys pesäpalloseuroille on iso esimerkiksi pelaajakasvatustyöntekijänä. Kunta auttaa seuraa kasvatustyössä merkittävästi järjestämällä urheilulukion pesäpallolinjan avulla paikallisille lahjakkuuksille paremmat harjoitusmahdollisuudet. Pelaajien seurapäätöksissä suurin yksittäinen tekijä on menestysmahdollisuudet. Kunnan elinvoimaisuudella voi olla pieni tekijä kokonaisuudessa seuraavalitessa, mutta selvästi suurempaa roolia tutkielman haastateltavien pelaajien mukaan näyttää se, että onko joukkueessa mahdollista taistella mestaruudesta.

Johdantokappaleen jälkeen siirryn teoreettisen viitekehyksen pariin, jossa esittelen tutkimuksen pääkäsitteet ja teoreettisen viitekehyksen. Tämän jälkeen kerron pesäpallon historiasta yleisesti sekä Sotkamon Jymyn ja Vimpelin Vedon näkökulmasta, jotta voidaan ottaa huomioon lajin erityispiirteet ja muutoksen vuosikymmenien saatossa. Historiakatsauksen jälkeen luvussa neljä esittelen tutkimusmenetelmät ja aineistot. Tämän jälkeen tutkielmassa siirrytään tulosten ja yhteenvedon pariin ja lopuksi esitetään johtopäätökset.

Oma mielenkiintoni aiheeseen syntyy historiastani pesäpallon parissa ja opinnoistani aluekehittämisen parissa. Pesäpallourani alkoi Ylistaron Kilpa-Veljiä junioreissa yläasteella. Oma kasvattajaseurani Ylistaron Kilpa-Veljet pelasi parhaimmillaan toiseksi korkeimmalla sarjatasolla miesten Ykköspesiksessä, mutta seura putosi kuitenkin takaisin alasarjoihin vuonna 2011 muutaman vuoden Ykköspesis-vierailun jälkeen. Seuralta lopui sekä pelaajat että rahat ja näin ollen joukkueen kohtaloksi kävi pudota takaisin alempiin sarjoihin. Jo viimeisellä kaudella pelaajien hankkiminen kävi lähes mahdottomaksi ja näin ollen putoaminen sarjaporrasta alemmas oli jo miltei tiedossa ennen kauden alkua. Ylistaro on toki kuntaliitoksessa yhdistynyt Seinäjokeen, mutta voisi kuitenkin sanoa, että olen nähnyt lähietäisyydeltä, kuinka haastavaa menestyvän pesäpalloseuran pyörit-

täminen on pienemmällä alueella. Tässä tapauksessa puhuttiin tosin vasta toiseksi korkeimmalla sarjatasolla pärjäämisestä. Vimpeli on lähes puolet pienempi kunta mitä Ylistaro oli, ja Veto pystyy siitä huolimatta kamppailemaan korkeimmalla sarjatasolla mestaruuksista. Sotkamo taas on noin puolet isompi mitä kotikuntani oli, mutta on niittänyt menestystä korkeimmalla sarjatasolla ja tekee niin yhä. Tätä voidaan pitää pienenä ihmeenä.

Lopetin oman pelaajaurani vuonna 2013, jonka jälkeen olen toiminut useassa eri pesäpalloseurassa sekä valmentajana että sisällöntuottajana. Kausina 2019 ja 2020 olin päätoimisesti töissä miesten Superpesiksessä Seinäjoen JymyJussien sisällöntuottajana. Tällä hetkellä toimin sivutoimisesti osana hallitsevan Suomen mestarin Tampereen Manse PP:n sisällöntuotantotiimiä. Olen siis nähnyt alempien sarjojen lisäksi myös miesten Superpesistä aitiopaikalta kaksi kautta ja tästä syystä olen tutkielmani aiheesta erittäin kiinnostunut. Voidaankin sanoa, että oma tieni pesäpallon parissa on vienyt kunnista isompiin kaupunkeihin.

2 Teorettinen viitekehys

Tämän tutkielman teoreettisen viitekehysten muodostaa viisi pääkäsitettä, jotka ovat: elinvoima, vetovoima, pitovoima, imago ja alueellinen identiteetti. Menestyvä pienen kunnan pesäpallojoukkue tarvitsee edellä mainittuja ominaisuuksia pärjätäkseen haastavassa kaupungistumisen ympäristössä. Pesäpalloseurat – kuten myös muiden urheilulajien seurat – tarvitsevat rahaa, jotta toimintaa on mahdollista pyörittää uskottavasti, sillä esimerkiksi pelaajien ja valmentajien palkat, vieraspelimatkat ja tuomarikulut muodostavat helposti ison loven seurojen budjetteihin. Tästä syystä alueen, jolla pesäpalloseura toimii, on oltava elinvoimainen ympäristö. Pesäpalloseurat tarvitsevat katsojia, joita voidaan lähtökohtaisesti tavoittaa joko kunnan asukkaista tai ulkopaikkakuntalaisista. Lisäksi tarvitaan rahaa seuran toimintojen ylläpitämiseen, joita saadaan muun muassa kumppanuusmyynnistä, oheismyynnistä ja lipputuloista. Mikäli kunta on pieni, niin voisi automaattisesti olettaa, että myös lipputulot ovat tässä tapauksessa pienemmät. Tätä voidaan kuitenkin kompensoida esimerkiksi pesäpallokauden aikana matkailun avulla, kuten tämän tutkielman aineiston haastateltavat toteavat.

Pyykkölä & Vuorensola (2018, s. 3) määrittelevät elinvoiman käsitteen kuntakentässä tuttujen toiminnallisten kokonaisuuksien kautta, kuten esimerkiksi asumisen, maankäytön, liikenteen, elinkeinotoimen, yliopistoyhteistyön, ammatillisen omistajaohjauksen, julkisten hankintojen, infran ylläpidon ja kehittämisen sekä alueen markkinoinnin kautta. Heidän mukaansa elinvoimatyö rakentuu kuntien yleisen tehtäväkentän ympärille sisältäen myös lakisääteiset tehtävät. Tärkeää on kuitenkin muistaa, että kukin kunta voi organisoida elinvoimaisuutensa edistämisen omalla tyylillään painottaen omia paikallisia resursseja. Makkonen & Kahila (2020, s. 706–726) kertovat, että Suomessa on ollut vahva suuntaus ohjata maaseudun kehittämistä perinteisestä kilpalukyky-, yritys- ja teollisuuspolitiikasta kokonaisvaltaisempaan järjestelmällisempään ja paikkalähtöisempään kehittämiseen, joka sisältää yhä enemmän myös pehmeämpiä kehitysarvoja, jotka liittyvät houkutteleviin elinympäristöihin, yhteisöllisyyteen ja asukkaiden hyvinvointiin. Kunnat ovat myös ottaneet aktiivisemmän roolin yhteisöllisyyden vahvistamisessa. On kuitenkin hyvä muistaa, että jos yritys- ja teollisuuspolitiikka ei ole tarpeeksi vahvaa, niin muilla

poliittisilla toimenpiteillä on rajallinen vaikutus maaseudun kehittämiseen. Paananen & muut (2014, s. 13–15) toteavat, että mikäli kunnat haluavat olla elinvoimaisia, niiden täytyy onnistua hallinnollisen ja taloudellisen tehokkuuden lisäksi myös paikallisyhteisöjen, osallisuuden ja identiteetin tukemisessa sekä onnistua luomaan jotain uutta. Kunnan tulee rakentaa tulevaisuuttaan omista lähtökohdista käsin luottaen strategiaansa ja erottaen muista kunnista.

Bell & Lane (2009, s. 647) kertovat, että paikallisyhteisöt ja muut aktiiviset toimijat, kuten esimerkiksi urheiluseura on yksi elinvoimaisuuden osatekijä. Erilaiset yhteisöt luovat verkostoja ja pyrkivät vaikuttamaan elinympäristöönsä tukien näin koko kunnan elinvoimaisuutta. Lisäksi ne määrittävät myös yksittäisten ihmisten hyvinvointia ja elämänvalintoja. Hyyppän (2002, s. 24–28) mukaan erilaisia yhteisöjä muodostuu, kun ihmiset jakavat yhteisiä piirteitä, mielenkiinnon kohteita ja näkemyksiä, mutta paikallisuus ja alueet yhdistävät usein yksilöitä yhteisöiksi. Yhteisöjen toiminta perustuu niiden vuorovaikutukselle, ja se myös määrittelee yhteisön rajoja enemmän kuin alueelliset rajaukset. Sotkamossa ja Vimpelissä pesäpalloseurat muodostavat merkittävän paikallisen yhteisön kuntaan ja ovat ihmisiä yhdistäviä tekijöitä, joilla voi olla elinvoimaa vahvistava vaikutus. Näin ollen elinvoima ja alueellinen identiteetti linkittyvät toisiinsa tiukasti ja vahvistavat toinen toistaan. Kremerin (2022, s. 604–638) mukaan alueellinen identiteetti voi liittyä enemmän yksilön kokemukseen paikasta. Tätä voi vahvistaa esimerkiksi yhteenkuuluvuuden tunne, jota myös pesäpalloseura voi kasvattaa. Yhteiset voitot ja mestaruudet voivat luoda yhteenkuuluvuuden tunnetta koko kuntaan ja muistoja, jotka voivat vaikuttaa ihmisten päätöksiin. On kuitenkin hyvä muistaa, että sellaista kuntaa tai kaupunkia on ei ole olemassakaan, jossa jokainen maailman ihmisistä viihtyisi. Viihtyminen on kuitenkin lopulta kiinni siitä, miten tietty yksilö tietyn alueen itse kokee. Siihen miten yksilö tietyn alueen kokee, voi kuitenkin vaikuttaa erilaisin keinoin.

Campbellin (1999, s. 273) mukaan urheilu muodostaa ihmisille sosiaalisen keskipisteen, jonka ympärille kasaantuu erilaisia ihmisryhmiä, jotka ovat tekemisissä toistensa kanssa ja vaihtavat mielipiteitä ja ajatuksia. Urheilu tarjoaa kollektiivisen tietoisuuden, johon

yhdistettynä tietty paikka parantaa ihmisten kokemaa paikan tunnetta ja lisää kiintymystä yhteisöön. Wengin (2021, s. 1-32) mukaan historia ja perinteet auttavat faneja rakentamaan emotionaalista yhteyttä joukkueeseen. Esimerkiksi aiemmin urheilustadionilla tapahtuneet tapahtumat tekevät paikasta osan urheiluseuran historiaa. Urheilustadion on ihanteellinen paikka välittää vierailijoille historiaa ja perinteitä sekä vahvistaa heidän psykologista yhteyttään urheiluseuraan. Aron (2017) mukaan alueellinen identiteetti on suomalainen erityispiirre, johon liittyy vahva samaistuminen ja side esimerkiksi koti- tai opiskelupaikkaan. Henkilökohtaisella tasolla siteet voivat kytkeytyä myös esimerkiksi perheeseen, sukulaisiin ja ystäviin. Identiteettitekijöihin liittyy myös alueellisuutta korostavat erityispiirteet, kuten esimerkiksi kulttuuri, kieli, historia ja muut paikkaan liittyvät tekijät. Alueen houkuttelevaksi ja vetovoimaiseksi voi tehdä joko jokin yksittäinen tekijä tai useat tekijät yhdessä. Kovat vetovoimatekijät ovat lähtökohta alueen vetovoimaisuudelle, mutta se ei yksistään riitä tämän päivän kilpailussa. Ruonavaara (2001, s. 23) toteaa, että kun ihmiset kokevat yhteenkuuluvuutta asuinkuntaansa, niin he samaistuvat yhteisöön, jossa he elävät ja siihen miljööseen, johon yhteisö sijoittuu. Kun ihmiset samaistuvat esimerkiksi pesäpalloseuraan, he samaistuvat samalla seuran kotipaikkakuntaan.

Kunnan näkökulmasta esimerkiksi matkailun ja pesäpallon ympärille luotu kiinnostava imago voi lisätä kunnan vetovoimaa matkailukuntana. Zimmerbauerin (2008, s. 25) mukaan Imago on suunniteltu palvelemaan tiettyä tarkoitusta ja tekemään ihmisille tiettyjä vaikutelmia alueesta. Imagon on kuitenkin oltava uskottava, sillä se ei palvele mitään tarkoitusta, mikäli ihmiset eivät siihen usko. Karvosen (2001, s. 46) mukaan kunta voi pyrkiä hallitsemaan imagon syntymistä, mutta voi luottaa myös puhtaasti onneen ja uskoa, että ihmisten saama informaatio johtaa mieluisen imagon syntymiseen kunnasta. Kunta ei voi täysin määrätä tai hallita millaisen mielikuvan ihmiset kunnasta muodostavat, mutta kunta voi kuitenkin ohjata ihmisiä muodostamaan suotuisampia mielipiteitä kunnasta. Myöhemmin tutkielmassa läpikäytävästä aineistosta selviääkin, miten Sotkamo ja Vimpeli hyödyntävät esimerkiksi matkailua ja pesäpalloa hyväksi kunnan markkinoinnissa. Pesäpallopelaajan näkökulmasta kunnan vetovoima ja imago taas voivat vaikuttaa siihen,

miten helppo joukkueeseen on houkutella uusia pelaajavahvistuksia. Vaikka pesäpallo onkin isossa roolissa huippupelaajan elämässä, niin täytyy kuitenkin muistaa, että pelaajalla voi olla muitakin asioita, jotka saattavat painaa vaakakupissa joukkuevalinnoissa, joita ovat esimerkiksi siviilityöasiat, perhetilanne ynnä muuta. Pesäpallossa suurin osa pelaajista eivät ole täysammattilaisia, vaan käyvät päivätöissä ainakin talvella. Myös pesäpallo on lajina monipaikkainen, sillä yleinen käytäntö lajissa on niin kutsutut ”reissupelaajat”, jotka käyvät talvella ainoastaan viikonloppuisin joukkueen harjoituksissa ja viikolla harjoittelevat omatoimisesti asuinpaikkakunnallaan. Ainakin kauempaa pendelöivät muuttavat tutkielman aineiston perusteella kuitenkin pelikauden ajaksi paikkakunnalle, jossa pelaavat.

Kuntaliiton (2006, s. 34) mukaan vetovoimatekijät ovat imagon kehittämisellä vahvistettavissa, mutta pitovoimatekijät perustuvat lopulta ihmisten kokemukseen paikasta. Näin ollen vetovoima ja imago eroavat käsitteenä siinä mielessä pitovoimasta, että vetovoimaa ja imagoa kunta tarvitsee siinä vaiheessa, kun se houkuttelee alueelleen uusia asukkaita. Pitovoimaa tarvitaan, jotta saadaan asukas pysymään kunnassa. Vetovoimatekijöitä voidaan teoriassa liioitella esimerkiksi markkinoinnillisin ja viestinnällisin keinoin, mutta pitovoimatekijät paljastuvat väkisininkin ihmiselle siinä vaiheessa, kun ihminen on asunut kyseisessä kunnassa. Näin ollen ihminen muodostaa itse oman mielipiteensä siitä, miten viihtyy kunnassa. On kuitenkin hyvä muistaa, että vetovoima ja imago voivat sinänsä vahvistaa pitovoimaa, että ihminen voi kokea kunnan viihtyisämmäksi, jos tulevaisuuden ennusteet kunnassa ovat kasvava väestönkehitys ja monipuoliset palvelut. Kiihtynyt kunta taas voi saada aikaan negatiivisen ja näivettyneen mielikuvan kunnasta ja voi vaikuttaa näin ollen pitovoimaan negatiivisesti.

Rainisto (2003, s. 72-73) toteaa, että kaupunkien ja kuntien kannattaisi kehittää ensisijaisesti pehmeitä vetovoimatekijöitä menestyäkseen, sillä kovat vetovoimatekijät eivät tarjoa mahdollisuuksia erottautua muista paikoista, sillä ne ovat helposti kopioitavissa. Pehmeitä vetovoimatekijät ovat uniikkeja ja tarjoavat kunnalle mahdollisuuden erottua

joukosta. Pehmeitä vetovoimatekijöitä ovat muun muassa kulttuuri, elämänlaatu ja tapahtumat. Aron (2016) mukaan pehmeitä vetovoimatekijöitä ovat ilmapiiri ja tunnelma, alueen identiteetti ja tarina, matkailu- ja luontokohteet sekä alueen tapahtumat ja elämykset. Matkailu- ja luontokohteisiin kuuluu esimerkiksi alueella sijaitsevat kansallispuistot, järvet ja meret. Pesäpallon ottelutapahtumat voidaan nähdä Sotkamon ja Vimpelin kunnan pehmeinä vetovoimatekijöinä.

Jos mietitään, että millä tavalla konkreettisesti urheiluseurat voivat parantaa kunnan elinvoimaa, niin siihen on useita eri tapoja. Urheiluseurojen ja stadionien tarkoitus on lähtökohtaisesti houkutella katsojia paikkoihin, joissa joukkueet pelaavat, parantaa paikallisten asukkaiden elämänlaatua, luoda työpaikkoja ja jopa luoda pieni marginaalinen hyöty kunnalle tai kaupungille, jotta se voisi esimerkiksi saada alueelleen uusia yrityksiä ja toimijoita. Urheilu on kuitenkin vain yksi elinvoiman lähde ja jotta se toimisi elinvoiman ja taloudellisen kehityksen alustana, sen päätehtävä tulisi olla uusien vierailijoiden houkuttelu kuntaan ja sellaisten tulojen saaminen kunnan ulkopuolelta, jotka olisi muuten käytetty jossain muualla kuin kyseisellä alueella. Alueen ulkopuolisten katsojien houkuttelemine kuntaan on yksi yleisimmistä perustoista, jolle urheilun taloudellinen vaikutus perustuu. Vierailevien katsojien lisäksi vierasjoukkueet ostavat myös pelien yhteydessä ruoka-ateriat ja mahdolliset hotellihuoneet paikallisilta yrittäjiltä sekä käyttävät rahaa huoltoasemilla. Lisäksi on hyvä muistaa, että myös kotijoukkueet ostavat palveluita ja tuotteita paikallisilta yrityksiltä lisäten näin paikallisten yritysten kannattavuutta (Campbell, 1999, s. 276-277).

2.1 Elinvoima

Elinvoimasta puhutaan paljon, mutta varsinainen kuntien elinvoimaisuus on vähän tutkittu aihe, vaikka sana esiintyykin arkipäiväisessä kuntien hallintoa ja kehittämistä koskevassa keskustelussa jatkuvasti. Kansainvälisissä keskusteluissa elinvoima liitetään monesti johonkin kunnan toiminnan osa-alueeseen tai paikallisyhteisöön paikallishallinnol-

lisen yksikön tai alueen sijaan. Usein katsantotapoina ovat paikallishallinnon elinkelpoisuus tai erilaisten yhteisöjen vakaus ja uudistumiskyky. Suomalainen elinvoimakeskustelu kiinnittyy usein vahvasti kunta- ja palvelurakenteiden kehittämiseen ja uudistamiseen. Näin ollen elinvoimaa usein käytetään nykyisten rakenteellisten ratkaisujen puolistamiseksi tai tulevien rakenteiden oikeuttamiseksi (Paananen & muut, 2014, s. 23-24).

Sallinen ja muut (2012, s.16) toteavat, että kuntatasolla elinvoima voidaan määritellä ja nähdä myös kunnan uudistumis- ja muutuskäynnä, koska kestävä elinvoimaisuus perustuu jatkuvaan uudistumiskykyyn. Tämä tarkoittaa kunnan halua luoda uutta toimintaa ja halua tarttua uusiin mahdollisuuksiin. Laamasen & Kultasen (2019, s. 9) mukaan elinvoima resursseina kytkeytyy väestömäärään, ikärakenteeseen, työllisyyteen, työvoiman saatavuuteen, osaamiseen sekä elinkeinorakenteeseen ja kuntatalouteen. Pyykkölän & Vuorensolan (2018, s. 6) mukaan elinvoiman käsite syntyy useista eri asioista ja tekijöistä, jotka yhdessä muodostavat kokonaisuuden ja ajatuksen siitä, kuinka vetovoimainen kaupunki tai kunta on.

Paananen & muut (2014, s. 98) toteavat, että elinvoiman käsite on hyvin monitulkintainen ja vaatii tästä syystä tarkkaa määrittelyä. Pulmallisuus liittyy myös siihen, että elinvoiman käsite näyttäytyy hyvin huokoisena käsitteenä, joka imee vaikutteita kulloisestakin määrittäjästä, ympäristöstä, johon sitä sovitetaan sekä ajasta, johon se sijoitetaan. Samaan aikaan käsite osoittautuu myös abstraktiksi, jos sitä pyritään jäsentämään liiaksi. Elinvoiman käsitteellä on useita lähikäsitteitä, joista seuraavissa kappaleissa kerron tarkemmin.

Van Der Vaatin (2005, s. 143-152) mukaan maaseudulla elinvoimaan eniten vaikuttaa uusien asukkaiden määrä ja taloudellinen toiminta. Van Rij & Koomen (2010, s. 583-595) lisäävät, että maaseudun kehittämisestä puhuessa tärkeää on alueella syntyvä elämälaatu, jonka voidaan nähdä juontavan juurensa alueen houkuttelevuudesta. Paananen & muut (2014, s. 24-25) toteavatkin, että elinvoiman edellytyksenä on vahva paikallistalous

ja elinkeinopolitiikka, joiden nähdään takaavan alueellisen kilpailukyvyyn niin kansallisessa kuin kansainvälisessä vertailussa. Elinvoimaista kuntaa tavoitellaan, jotta voidaan turvata palvelut, tiivistää yhdyskuntarakennetta ja vahvistaa demokratiaa.

Jauhiainen & Huovari (2013, s. 14-15) kertovat, että kun alueella on inhimillistä pääomaa eli koulutettua työvoimaa, alueen elinvoima kasvaa. Tämä johtuu siitä, että inhimillinen pääoma lisää alueella kaikkien tuottavuutta ihmisten oppiessa toisiltaan. Näin alueet houkuttelevat enemmän asukkaita alueelleen. Työpaikkojen määrä lisääntyy, palkkataso nousee ja myös asuntojen hinnat nousevat muita alueita nopeammin. Lisäksi alueen elinvoimaan liittyviä tekijöitä ovat muun muassa sijainti ja etäisyys keskuksista, sosiaalinen pääoma ja avoimuus erilaisuudelle sekä yrittäjyys. Myös Paananen & muut (2014, s. 25) toteavat, että elinvoimaisessa kunnassa toimii aktiivisten kuntalaisten lisäksi erilaisia yhdistyksiä, järjestöjä ja yrityksiä. Sosiaalisen pääoman ansiosta edellä mainitut ryhmät voivat toimia vuorovaikutuksessa yhteisten päämäärien eteen. Kunnan tehtävä on tukea tätä vuorovaikutusta kasvattamalla luottamuksen ilmapiiriä ja kehittämällä keinoja vuorovaikutuksen ja kumppanuuden kasvattamiseksi.

Kunnan kasvun ja elinvoiman kannalta on tärkeää panostaa tekijöihin, jotka elinvoimaa kohentavat. Kunnassa toimivan yritystoiminnan vahvistaminen voi kasvattaa työpaikkojen määrää ja näin ollen lisätä myös uusien asukkaiden määrää vahvistaen samalla kunnan taloutta. Kunnat ovat houkutteleet perinteisesti alueelleen yrityksiä esimerkiksi hyvällä työvoiman saatavuudella. Lisäksi asukkaita voi houkutella kuntaan kehittämällä asuinympäristön vetovoimaisuutta. Tämä vaikuttaa positiivisesti myös yritysten haluun muuttaa alueelle (Pyykkölä & Vuorensola, 2018, s. 22).

2.2 Veto- ja pitovoima

Vetovoimaisuutta käsitteenä voidaan tarkastella vetovoimatekijöiden kautta. Vetovoimatekijät jaetaan monesti koviin ja pehmeisiin tekijöihin. Koviin tekijöihin luetaan esi-

merkiksi infrastruktuuri, alue- ja paikallistalouden kehitys, muuttovetovoima, työ- ja uramahdollisuudet, taloudellinen ympäristö sekä tuottavuus. Pehmeitä tekijöitä ovat paikalliskulttuuri, tapahtumat ja elämykset, elämän laatu ja innovatiivisuus. Kovat vetovoimatekijät rakentavat kestävä pohjan kunnan vetovoimaisuudelle, mutta pehmeät vetovoimatekijät ovat usein ainutlaatuisia ja tästä syystä vaikeammin jäljitettäviä (Etelä-Pohjanmaan liitto 2019, s. 11-12).

Elinvoimainen alue tarvitsee vetovoimaisuutta, jotta se pystyy houkuttelemaan asukkaita, yrityksiä, työntekijöitä ja matkailijoita. Asukasmäärän pienentyminen heikentää alueen taloudellisia resursseja, luo tyhjäkäyntiä palveluverkkoon ja nostaa kustannuksia. Kasvava asukasmäärä lisää uudisrakentamisen määrää, ja lasten, nuorten ja työikäisten suhteellisen suuri osuus kunnassa johtaa palvelujen ja toiminnan suurempaan kysyntään ja aktiivisempaan toimintaan. Matkailijat ja yritykset tuovat alueelle verotuloja ja tätä kautta lisäävät myös hyvinvointia (Sallinen, 2011, s. 4). Paasin (2017, s. 14) mukaan Vetovoiman rakentamisen motiivi on saada kuntaan uusia pääomia, yrityksiä, hyviä veronmaksajia, korkeakoulutettuja ja työssä käyviä asukkaita. Työttömät, kouluttamattomat sekä maahanmuuttajat eivät usein ole kovinkaan korkealla houkuteltavien listalla. Halosen (2016, s. 100) mukaan vetovoima voidaan ymmärtää kunnan kyvyksi vetää puoleensa resursseja kunnan ulkopuolelta. Vetovoiman voidaan siis tulkita ilmenevän ulkopuolisten toimijoiden halukkuutena investoida kuntaan, halukkuutena asua tai tehdä kunnassa töitä sekä kunnan palveluiden korkeana kysyntänä.

Pitovoima muodostuu kokemuksista ja koetusta, kun taas vetovoima voi perustua myös täysin mielikuville. Pitovoima voidaan määritellä kunnan kyvyksi pitää asukkaat, yrittäjät ja muut sidosryhmät tyytyväisinä, jotta he haluavat jatkossakin asua alueella ja kertoa sen positiivista tarinaa sekä viestejä eteenpäin (Kuntaliitto, 2016, s. 34).

Pitovoiman merkitys on iso etenkin pienemmissä kunnissa, koska pienten kuntien keskeisimpinä haasteina nähdään monesti korkeat työttömyysasteet, alhaiset työpaikkojen määrät sekä nuorten korkea poismuuttoaste (Kuntaliitto, 2016, s. 41).

2.3 Imago

Imagon rakentamista on käytetty länsimaisten kaupunkiseutujen kehittämisessä jo kauan ennen kaupallisten mielikuvien aikaa. Sitä on käytetty muun muassa Pohjois-Amerikassa 1800-luvulla korpimaiden asuttamisessa, 1900-luvun alussa Yhdysvaltojen ja Iso-Britannian esikaupunkien myynnissä uusille asukkaille. Lisäksi sitä on hyödynnetty 1950-luvulla, kun teollisuuskaupungit houkuttelivat uutta työvoimaa nopeasti kasvaviin teollisuusyrityksiinsä (Sotarauta & Mustikkamäki, 2001, s. 153).

Zimmerbauerin (2008, s. 24) mukaan imagon käsitettä on aikojen saatossa määritelty usealla eri tavalla, mutta yleisesti sitä pidetään tietoisesti annettuna kuvana ja mieliin luotuna käsityksenä tai vaikutelmana alueesta, henkilöstä, organisaatiosta tai esimerkiksi tuotteesta. Usein imago-sanana määritelmä nähdään yhtäältä ulkoisena, visuaalisena ja viestinnällisenä, mutta toisaalta ihmismielen tai tietoisuuden sisäisenä asiana. Voidaankin sanoa, että kyse on viestinnän ja erilaisten viestien tulkinnan kautta syntyvistä käsityksistä. Imago on synteettinen eli keinotekoinen ja suunniteltu palvelemaan tiettyä tarkoitusta ja tekemään tietty vaikutelma. Sotarauta & Mustikkamäki (2001, s. 155) kirjoittavat, että kaupunkikehittämisen kontekstissa Imago on seudun erityinen piirre, joka voi muodostua sen historiasta, nykyisestä seudulle leimallisesta ominaisuudesta tai toiminnosta. Imago ei ole välttämättä aina kovin informatiivinen, mutta se on silti monesti hyvinkin leimallinen ilmiö, joka erottaa kyseisen alueen muista vastaavista.

Sotarauta & Mustikkamäki (2001, s. 16) kertovat, että imago ei sinänsä ole ”itsenäinen” elementti, vaan sen voidaan katsoa muodostuvan kaupunkiseudun fyysisestä ympäristöstä, yrityksistä, oppi- ja tutkimuslaitoksista sekä asuin- ja elinympäristöstä. Imago muotoutuu yhden tai useamman peruselementin varassa. Virtasen (1999, s. 9) mukaan Imago on mielikuva, jonka henkilö, yritys tai muu toimija antaa tietoisesti itsestään muille. Imagolla voidaan tarkoittaa myös ulkoista identiteettiä, jonka voidaan katsoa tarkoittavan yleisesti hyväksyttyä näkemystä, joka jostain tietystä asiasta on muodostunut. Imago voi olla konkreettinen, mikäli se perustuu johonkin yleisesti tiedossa olevaan seikkaan ja abstraktinen, mikäli se perustuu seikkoihin, joista ei ole selviä todisteita. Raunion

(2000, s. 197) mukaan nykyisen globaalin talouden aikana mikään alue tai paikka ei voi olla vailla siitä muodostettua imagoa.

Äikäs (2004, s. 57) kertoo, että imagon syntymisen ensimmäinen vaihe on se, että imagon lähettäjä ja viestin vastaanottaja kohtaavat. Kuntakehityksen näkökulmasta tämä tarkoittaa sitä, että kunta toimii lähettäjänä, ja asukkaat ja yritykset vastaanottajina. Toinen vaihe heijastaa imagotyön tulokset käytännön näkökulmaan, jossa toimintaa analysoidaan, arvioidaan ja seurataan. Tämän jälkeen imagotyön johdosta viestin vastaanottajalle syntyy mielikuva eli käsitys kunnasta.

2.4 Alueellinen identiteetti

Zimmerbauerin (2008, s. 27) mukaan identiteetti on hankala käsite, koska sillä tarkoitetaan mitä ihminen ajattelee itsestään ja toisaalta sillä on tarkoitettu myös sitä, miten joku asia on tunnistettavissa esimerkiksi visuaalisen erottautumisen kautta. Identiteetti tarkoittaa myös sitä, miten persoonallisuus näkyy ulospäin ja miten sitä tuodaan esiin viestinnän kautta. Näin ollen voidaan ajatella, että identiteetti käsitteenä on itse asiassa hyvin lähellä imagoa.

Alueellinen identiteetti on mahdollista jakaa alueen sekä itsensä identiteetiksi että ihmisten alueelliseksi identiteetiksi eli aluetietoisuudeksi. Näin ollen identiteetti voidaan ymmärtää esimerkiksi luonnonoloina tai muina havaittavina alueen muista erottavina piirteinä. Identiteetti voidaan nähdä myös ihmisten käsityksenä omasta alueestaan eli aluesamaistumiseen ja alueeseen kiintymiseen. Identiteetti voidaan nähdä pysyvänä ominaisuutena, mutta sitä voidaan pitää myös sosiaalisena konstruktiona eli puheessa tuotettuna ja uusinnettuna, jolloin se on dynaaminen ja muuntautuva (Zimmerbauer, 2008, s. 27-28). Paasi (2017, s. 13) kertoo, että on kuitenkin hyvä muistaa, että yhtään todellista tai yhtä ja oikeaa identiteettiä ei ole olemassa. On vain keskenään kilpailevia kertomuksia sekä yksilöllisten että kollektiivisten muistelmien kollaaseja.

Paasin (2017, s. 14-15) mukaan ihmisellä on elämänsä aikana useita erilaisia sosiaalisia rooleja ja identiteettejä. Esimerkiksi ammatti- tai harrastusryhmä voi olla ihmiselle huomattavasti tärkeämpi kuin alueellisuus tai paikallisuus ja yhdistää näin ollen ihmisiä yli kuntarajojen. Ihmisten oma identiteetti on yksilöiden identiteettien ja erilaisten sosiaalisten identiteettien vuorovaikutuksen tulos. Myös alueellista identiteettiä voidaan käyttää kunnan markkinoinnissa, kun pyritään lisäämään alueen vetovoimaa. Identiteetit nähdään monesti positiivisina ilmiöinä, tärkeinä resursseina aluekehittämisessä ja ihmisten turvallisuuden muovaajina.

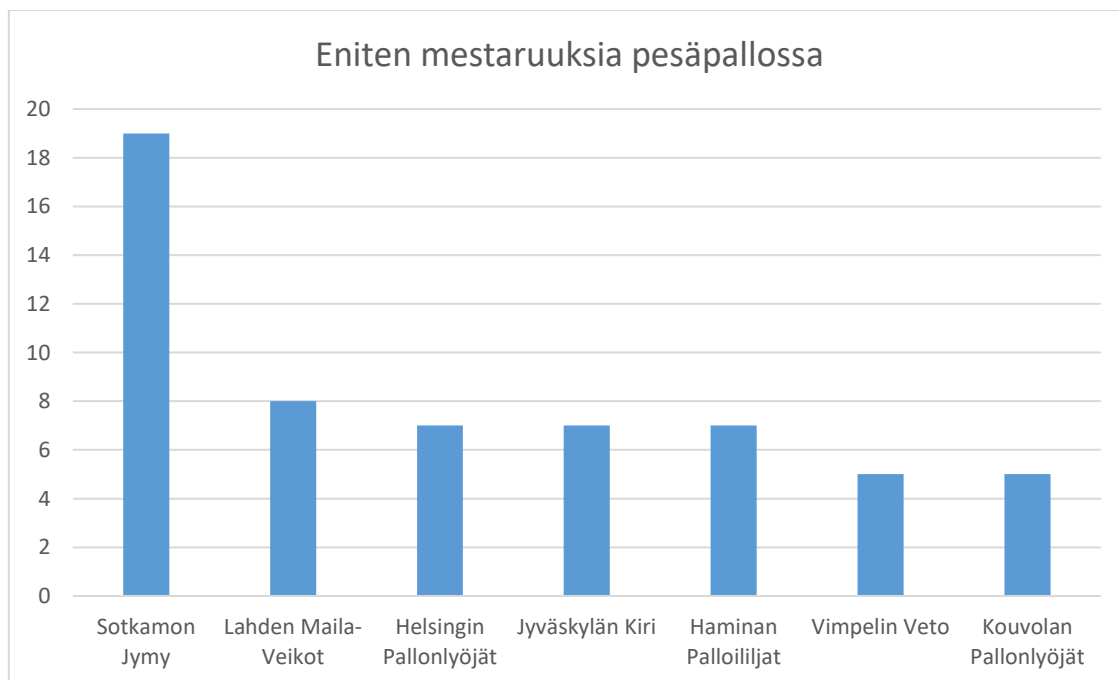
Kremerin (2022, s. 604-638) mukaan alueellinen identiteetti voi perustua ihmisen henkilökohtaisiin tuntemuksiin fyysisestä ympäristöstä, muistoista, ideoista tai asenteista ja sisältää siten ympäristöön liittyviä sosiaalisia ominaisuuksia. Ihminen ei ole aina tietoinen ympäristön vaikutuksesta hänen omaan maailmankuvaansa, vaan on yksinkertaisesti mukana tietynlaisissa fyysisissä olosuhteissa. Joillain ihmisillä voi myös olla vahvempi emotionaalinen kiintymys tiettyihin paikkoihin. Yhteenvetona voidaan todeta, että useat tutkimukset osoittavat, että yhteenkuuluvuuden tunne vaikuttaa ihmisten päätöksiin. Lewickan (2008, s. 209-231) mukaan alueellinen identiteetti ja kiintymys tiettyihin paikkoihin liittyvät oleellisesti toisiinsa. Ihminen voi olla kiintynyt paikkaan, jos esimerkiksi hänen ystävänsä asuvat kyseisessä paikassa tai jos hän on viettänyt parhaat vuotensa paikassa. Näin ollen joku tietty kunta voi muodostua ihmisen omalle alueelliselle identiteetille tärkeäksi.

3 Tapauksena Sotkamo ja Vimpeli: pesäpallon historia pikkukunnissa

Miesten Superpesiksessä on 13 joukkuetta, joista kolme on kunnissa. Moni kaupungissa-kin toimiva joukkue on sijoittunut tosin pienempiin kaupunkeihin, sillä ainoastaan neljä joukkueista toimii kaupungissa, jossa on yli 50 000 asukasta. Vaikka Kiteen kaupunki on asukasluvultaan Sotkamoaa pienempi, niin tässä tutkielmassa Kitee on rajattu ulos, koska tutkielman pääpaino halutaan pitää pesäpallon kahden 2000-luvun menestyneimmän pesäpallokunnan tutkimuksessa. Kouvola ja Joensuu ovat olleet tuttu näky pesäpallon mitalipeleissä viime vuosina, ja edellisellä kaudella Tampere voitti Suomen mestaruuden. Tamperelaiset lähtevät myös tulevaan kauteen yhtenä ennakkosuosikeista. Mielenkiintoista on kuitenkin se, että edellä mainitulle kolmikolle kovimmat haastajat löytyvät seuraavalla sivulla olevan taulukon toisesta päästä. Sotkamo ja Vimpeli omaavat yhä vahvat mahdollisuuden ensi kaudella jopa mestaruuteen saakka. Tämä on erittäin mielenkiintoista, kun mietitään kuinka paljon pienemmällä talousalueella seurat operoivat. Hyville pelaajille on kuitenkin pesäpallossakin maksettava hyvää palkkaa ja hyvän palkan maksaminen vaatii sen, että joukkueen taloustilanne on kilpailukykyisellä tasolla. Lienee selvää, että myös pesäpalloseurojen taloustilanteisiin vaikuttaa se, paljonko yrityksiä maakunnassa on, mutta eittämättä muitakin valttikortteja on olemassa. Se mitä ei isolla talousalueella voi ostaa on esimerkiksi Sotkamon ja Vimpelin menestyksien vuodet, ja niiden tuomat muistot. Taulukosta 1 selviää kaikkien miesten Superpesiksen kunnat väkilukuineen. Taulukosta kaksi selviää eniten mestaruuksia voittaneet pesäpalloseurat kautta aikojen. Huomion arvoista on myös se, että kun peilataan nykyaikaa, niin Sotkamon Jymy on vuodesta 2000 alkaen voittanut peräti 20 mitalia ja jäänyt mitaleitta ainoastaan vuosina 2018 ja 2021. Vimpelin Veto on voittanut samalla ajanjaksolla yhteensä 12 mitalia (Pesäpalloliitto, 2021a).

Taulukko 1. Miesten Superpesiksen paikkakunnat väkilukuineen (Tilastokeskus, 2020).

PAIKKAKUNTA	VÄKILUKU VUONNA 2020	KUNTA/KAUPUNKI
VIMPELI	2784	Kunta
KITEE	9933	Kaupunki
SOTKAMO	10301	Kunta
ILMAJOKI	12294	Kunta
KANKAANPÄÄ	12758	Kaupunki
KEMPELE	18796	Kaupunki
RAAHE	24353	Kaupunki
IMATRA	26075	Kaupunki
HYVINKÄÄ	46 576	Kaupunki
SEINÄJOKI	64130	Kaupunki
JOENSUU	76935	Kaupunki
KOUVOLA	81187	Kaupunki
TAMPERE	241009	Kaupunki

Taulukko 2. Eniten mestaruuksia pääsarjatasolla (Pesäpalloliitto, 2021a).

Kuva 1. Superpesiksen paikkakunnat sijoitettuina kartalle (Maanmittauslaitos, 2022).

Pesäpallon kehittäjänä pidetään Tahko Pihkalaa, joka syntyi vuonna 1888. Pihkala otti pesäpalloon vaikutteita niin Yhdysvaltojen baseballista kuin myös Ruotsin långbollista. Pesäpallon edeltäjä oli 1900-luvun alussa kehitetty kuningaspallo, jonka ensimmäinen peli pelattiin vuonna 1901. Vuonna 1915 Pihkala esitti muunnelmansa kuningaspallosta,

joka totteli nimeä pitkäpallo. Pihkala lähti yhä pitkäpallon pohjalta kehittämään uutta lajiaan pesäpalloa, jonka ensimmäinen virallinen ottelu näki lopulta päivänvalon 14.11.1920 Helsingin Kaisaniemessä. Vuonna 1922 pitkäpallo vaihdettiin lopullisesti pesäpalloon ja lajia lähdettiin aluksi levittämään erityisesti suojeluskuntajärjestön kautta. Vaikka pesäpallon ensimmäisen Suomen mestaruuden vuonna 1922 voittikin Helsingin Pallonlyöjät, on pesäpallosta silti tullut hiljalleen näiden aikojen jälkeen ”kyläpeli”, jossa pienemmätkin kunnat ja kaupungit ovat voineet menestyä (Pesäpalloliitto, 2021b).

3.1 Sotkamon kunta ja sen pesäpallohistoria

Sotkamon kunta sijaitsee Kainuun maakunnassa, ja asukkaita siellä oli vuoden 2020 lopussa 10 301. Sotkamon viisi vahvinta toimialaa ovat matkailu, metsätalous, maatalous, marjatalous ja malmit. Kunta on tunnettu muun muassa Vuokatista, joka toimii matkailu- ja liikuntaelämän keskuksena. Yksi Sotkamon kuntastrategian kolmesta teemasta on elinvoiman vastuullinen vahvistaminen (Sotkamo, 2022).

3.1.1 Seuran syntyminen ja alkujat

Voimistelu- ja urheiluseura Sotkamon Jymy ry perustettiin 14.3.1909 Sotkamon nuorisoseuran kokouksessa. Itse pesäpallon harrastaminen alkoi Sotkamossa 1930-luvun alkupuolella, ja sarjaan joukkue osallistui ensimmäisen kerran vuonna 1935. Kilpailuottelut keskeytettiin lopulta sodan ajaksi, mutta laji oli saanut jalansijan Sotkamossa. Sodan päätyttyä Jymy voitti kaikki piirin mestaruuden mies-, nais- ja juniorisarjoissa. Vuonna 1946 Jymy nousi ensimmäistä kertaa suomensarjaan. Jymy pääsi karsimaan paikasta mestaruussarjaan seuraavina kausina, mutta nousu kariutui aina kalkkiviivoilla. Vuonna 1957 Jymyllä oli jo kaksi joukkuetta suomensarjassa, joista toinen voitti sarjan tappioitta ja nousi seurahistorian ensimmäisen kerran mestaruussarjaan (Sotkamon Jymy, 2021).

Vuonna 1961 Jymy putosi takaisin suomensarjaan, mutta nousi takaisin SM-sarjaan jo seuraavana vuonna. Vuonna 1963 Jymy voitti ensimmäisen mestaruutensa, ja pesäpallo oli kovassa nosteessa Sotkamossa. Jymy teki yleisöennätyksen, kun Helsingin Puna-Mustia vastaan pelatussa ottelussa Hiukan pesäpallostadion täyttyi liitoksistaan 4100 katsojan jännittäessä ottelua. Menestys oli kuitenkin vain hetkellistä, sillä seuraavalla kaudella Jymy putosi jälleen takaisin suomensarjaan. Jymy jatkoi 1960-luvun loppupuolella myös hissiliikettä nousten välillä takaisin mestaruussarjaan ja tippuen taas takaisin suomensarjaan (Sotkamon Jymy, 2021).

3.1.2 1970- ja 1980-luku

1970-luvulla Jymy valahti jo pysyvän oloisesti suomensarjaan, eikä onnistunut enää palaamaan mestaruussarjaan lähivuosina. Vuonna 1981 Jymyn nuorekas joukkue nousi jälleen mestaruussarjaan voittaen nousutaistelussa Halsuan Toivon. Ottelun häviäminen olisi historian tietojen mukaan tiennyt joukkueen hajoamista ja erittäin epävarmaa tulevaisuutta koko seuralle. Vuonna 1981 Pesäpalloliitto perusti mestaruussarjan ja suomensarjan väliin uuden sarjatason, ykkössarjan. Kuten niin monesti aiemminkin, Jymy putosi ykkössarjaan, mutta onnistui nousemaan jälleen mestaruussarjaan takaisin vuonna 1983. Jymyn visiitti mestaruussarjassa päättyi tällä erää vuoteen 1986. Vuosi 1988 oli Jymylle todellinen menestystarina, kun joukkue nousi takaisin mestaruussarjaan. Samalla myös vahva ja pitkäjänteinen juniorityö alkoi tuottamaan tulosta seuran voittaessa mestaruudet sekä A- että B-pojissa (Sotkamon Jymy, 2021).

3.1.3 Kultainen 1990-luku ja Superpesiksen aika

Vuonna 1990 mestaruussarjan nimi muuttui Superpesikseksi. Jymy sijoittui Alajärven jälkeen runkosarjassa toiseksi. Välierissä sotkamolaiset voittivat 4600 katsojan edessä Hyvinkään Tahkon ja etenivät lopulta Suomen mestaruuteen saakka 27 vuoden tauon jälkeen. Vuonna 1992 Sotkamon Keskuskentälle rakennettiin talkoovoimin uusi katsomo.

Samaisena vuotena ensimmäistä kertaa järjestetty pesisviikko toi heinäkuussa kolmeen kotiotteluun yhteensä yli 10 000 katsojaa. Sotkamo voitti 1990-luvulla lopulta yhteensä kuusi Suomen mestaruutta nosten viimeistään tässä vaiheessa pesäpallon kärkijoukkueeksi. Pesäpallojaoston toiminta eriytettiin vuonna 1997 pääseurasta erikoisseuraksi, ja vuonna 1998 Superpesis-joukkueen toimintaa varten perustettiin osakeyhtiö Super-Jymy Oy. (Sotkamon Jymy, 2021).

3.1.4 2000-luvulta eteenpäin

Vuodesta 2000 eteenpäin Sotkamon Jymy on voittanut Suomen mestaruuden peräti 12 kertaa. Jymy on ylivoimaisesti kaikkien aikojen eniten mestaruuksia voittanut pesäpalloseura. Lisäksi himmeämpiä mitaleja on joukkueelle kertynyt yhteensä kahdeksan kappaletta. Jymy on jäänyt mitaleitta 2000-luvulla ainoastaan vuosina 2018 ja 2021 (Pesäpalloliitto, 2021a).

3.2 Vimpelin kunta ja sen pesäpallohistoria

Vimpelin kunnan asukasluku 1.1.2020 mitattuna oli 2810 asukasta. Kunta kuuluu Etelä-Pohjanmaan maakuntaan ja on perustettu vuonna 1866. Vimpeli on tunnettu pesäpallon ja legendaarisen pesäpallokentän, Saarikentän lisäksi myös Lakeaharjun laskettelurinteestä sekä metalliteollisuudesta ja yrittäjyydestä. Vimpelissä myös naisten koripallojoukkue pelaa pääsarjatasolla. Kunnan iskulause on ”Pieni kunta – monta sankaria”. Vimpelissä on noin 300 yritystä, muun muassa Ruukin tehdas (Vimpeli, 2022).

3.2.1 Seuran syntyminen ja alkujat

Vimpelin Veto perustettiin toukokuussa 1934 Vimpelin kunnantalolla, kun kirkonkylän ja Tuohiperän nuoria miehiä kokoontui keskustelemaan urheiluseuran perustamisesta.

Aiemmin urheilutoimintaa kunnassa pyöritti suojeluskunnat ja nuorisoseurat. Aluksi Vedon nimen alla oli yleisurheilu, hiihto, paini ja jääpallo. Veto merkittiin lopulta yhdistysrekisteriin vuonna 1939 eli viisi vuotta myöhemmin. Samana vuotena Veto liittyi myös Pesäpalloliittoon. Seuralla oli alkuaikoina paljon vaikeuksia, koska harjoituspaikkojen vähyys ja talousongelmat aiheuttivat sen, että Vimpelin lahjakkaimmat urheilijat edustivat yhä naapurikuntien seuroja (Vimpelin Veto, 2022). Vimpelin Veto nousi ensimmäisen kerran pesäpallon mestaruussarjaan vuonna 1945. Näin ollen Vimpelin Veto teki ensiintymisensä pääsarjatasolla 12 vuotta aiemmin kuin Sotkamon Jymy (Rasilainen, 2022).

Vimpelin Vedolla oli myös muuta toimintaa 1950-luvulla, ja seura panosti esimerkiksi kansansivistykseen. Tästä kuitenkin lopulta luovuttiin ja toiminta keskitettiin täysin urheiluun sekä monipuolisten harrastusmahdollisuuksien kehittämiseen. Seuralla oli edelleen 50-luvulla taloudellisesti vaikeaa, mutta lipputulojen sekä erilaisten iltamien ansiosta seura pystyi ylläpitämään toimintaansa (Uusitupa 2005, s. 30-31).

1960-luku oli Vedolle menestyksekkäs, kun miehet voitti ensimmäisen Suomen mestaruutensa vuonna 1960. Toinen mestaruus tuli viiden vuoden päästä. Lisäksi Veto kahmi 60-luvulla kolme hopeista ja neljä pronssista mitalia. Myös seuran hyvä juniorityö kantoi hedelmää, kun Vimpelin vanhimmat A-juniorit voittivat peräti kolme Suomen mestaruutta (Vimpelin Veto, 2022).

3.2.2 1970- ja 1980-luvun haasteet

Menestyksenhuuruinen vuosikymmen päättyi viimeistään vuonna 1971, kun Vimpeli putosi suomensarjaan takaisin. Veto nousi takaisin mestaruussarjaan kuitenkin jo vuonna 1974 ja seuraavana vuonna joukkue palasi mitalikantaan sijoittuen sarjassa toiseksi. Vimpeli juuttui kuitenkin seuraavina kausina takaisin mestaruussarjan alempaan keskikastiin

ja lopulta putosi suomensarjaan vuonna 1979. 1980-luvun Veto vielä sinnitteli niin sa-
nottuna hissijoukkueena pudoten ylös ja alas mestaruussarjasta vuosi toisensa jälkeen
(Rasilainen, 2022).

3.2.3 1990-luku ja Superpesiksen aika

Veto oli lähellä kaatua pahoihin talousvaikeuksiin ja ainoaksi selviytymisvaihtoehdoksi
esitettiin yhdistymistä Alajärven Ankkureiden kanssa. Yhteistyö ei tullut kuuloonkaan
Vimpelissä, ja seura järjestikin kansalaiskeräyksen, joka tuotti 30 000 markkaa. Keräyk-
sen ansiosta seura pystyi jatkamaan toimintaansa (Uusitupa, 2005, s. 87-99).

Kuten Sotkamon Jymyyn liittyvässä historiakatsauksessa aiemmin kerroin, muuttui mes-
taruussarja Superpesikseksi vuonna 1990. Tällä nimellä pesäpallon pääsarja tunnetaan
myös tänä päivänä. 1980-luvulta tuttu ”hissiliike” sarjatasojen välillä jatkui aina vuoteen
1997 saakka, jolloin Veto tippui Ykköspesikseen – ja tällä kertaa pysyvän oloisesti (Rasi-
lainen, 2022).

3.2.4 2000-luvulta eteenpäin

Vimpelin Veto palasi miesten Superpesikseen vuonna 2004 ja tästä lähtien se on pysynyt
Superpesiksessä tähän päivään saakka. Vimpeli on juhlinut Suomen mestaruutta vuonna
2010, 2016 ja 2017. Vuosina 2011-2015 se oli hopeasijalla Sotkamon voittaessa viisi mes-
taruutta peräkkäin. Vuosina 2018 ja 2020 Veto voitti pronssia (Rasilainen, 2022).

4 Tutkimusaineisto ja menetelmät

Tutkimusmenetelmänä tutkimuksessa toimii aineistolähteinen laadullinen tapaustutkimus. Laadullisen tutkimuksen ajatuksena on kuvata todellista elämää ja käsiteltäviä tapauksia useasta eri näkökulmasta. Aineistosta saadut tulokset ovat tähän tiettyyn aikaan sidottuja, eivätkä ne pidä välttämättä paikkansa enää vuosien päästä ympäristön ja muiden asioiden muuttuessa. Tapaustutkimuksessa pyritään keräämään tarkkaa ja yksityiskohtaista tietoa yksittäisistä tutkittavista ilmiöistä, jotka ovat tässä tutkimuksessa Sotkamon ja Vimpelin kunnat ja niiden pesäpalloseurat. Tapaustutkimuksen tavoite on lisätä ilmiön kokonaisvaltaista ymmärtämistä sekä kuvailla ilmiötä tarkemmin (Hirsjärvi & muut, 2009, s. 135).

Tutkimussuunnitelmaa tehdessä pohdin tarkasti teenkö laadullista vai määrällistä tutkimusta. Päädyin laadulliseen, koska halusin ymmärtää aiheen ympärillä olevia ilmiöitä tarkemmin ja saada selville ihmisten näkemyksiä aiheen ympäriltä. Teemahaastattelu oli minulle luonnollinen tapa kerätä aineistoa, koska olen tehnyt paljon haastatteluja työskennellessäni sisällöntuottajana pesäpallon parissa.

4.1 Tutkimusaineisto

Tutkimusaineisto on kerätty teemahaastatteluin, jossa haastattelumuotona toimi puolistrukturoitu teemahaastattelu. Teemahaastattelussa oleellista on se, että yksityiskohtaisten kysymysten sijaan haastattelu etenee tiettyjen ennalta määrättyjen teemojen ympärillä. Teemojen tulee olla kaikille haastateltaville kuitenkin samat. Puolistrukturoidussa teemahaastattelussa kysymykset ovat haastateltaville ennalta määrättyjä, mutta haastattelija voi vaihdella niiden sanamuotoa ja järjestystä (Hirsjärvi, 2015, s. 47-48).

Haastattelurunkoja tehtiin kolme eri versiota, sillä aineistonkeruussa haastateltiin pesäpalloseurojen työntekijöitä, kuntapäätäjii ja pesäpallon pelaajia. Tein internetissä taus-

tatyötä seuratyöntekijöiden ja kuntapäättäjien suhteen, ennen kuin valitsin haastateltavat ja pyrin valitsemaan henkilöt, jotka ovat aktiivisia kehittäjiä ja omaavat mahdollisesti tietoa aiheeseeni liittyen. Haastateltavat pelaajat valitsin sillä perusteella, että toinen on tehnyt urallaan seurasiirron ja toinen on pelannut aina samassa seurassa. Hyödynsin aineistonkeruussa suhteita, joita olen pesäpallon parissa tehnyt vuosien saatossa. Kaikille eri ryhmille oli muotoiltu kysymykset aavistuksen eri tavalla johtuen siitä, että jotkut pelaajille tulleet kysymykset eivät olleet relevantteja esimerkiksi kuntapäättäjille ja toisinpäin. Seuratyöntekijöitä ja kuntapäättäjiä lähestyin sähköpostitse ja sainkin ilokseni myöntävät vastaukset suhteellisen helposti. Pelaajiin olin yhteydessä viestitse. Käytetty teemahaastattelurunko löytyy tutkielman liitteistä (Liite 1).

Taulukko 3. Tutkielman haastateltavat.

HAASTATELTAVAN ROOLI	KUNTA
SEURATYÖNTEKIJÄ	SOTKAMO
SEURATYÖNTEKIJÄ	VIMPELI
KUNTAPÄÄTTÄJÄ	SOTKAMO
KUNTAPÄÄTTÄJÄ	VIMPELI
PELAAJA	SOTKAMO
PELAAJA	VIMPELI

Käytän analyysissäni sitaatteja, joita analysoin ja joilla sidon aineiston tutkielman teoreettiseen viitekehykseen. Puhun analyysissäni kuudesta haastateltavistani seuraavasti:

Seuratyöntekijä, Sotkamo ja Seuratyöntekijä, Vimpeli

Kuntapäättäjät, Sotkamo ja Kuntapäättäjät, Vimpeli

Pelaaja, Sotkamo ja Pelaaja, Vimpeli

Teemahaastattelut toteutettiin puhelimitse, ja puhelut nauhoitettiin tietokoneelle ulkoisella mikrofonilla. Nauhoittamiseen pyysin myös haastateltavilta etukäteen luvan. Haastattelut litteroitiin sana sanalta. Yhteensä kaikki haastattelut tuottivat 22 sivua tekstiä.

4.2 Menetelmät

Litteroitua aineistoa olen käsitellyt kvalitatiivisen sisällönanalyysin avulla. Sisällönanalyysissä keskitytään siihen, mistä asioista, aiheista ja teemoista aineisto kertoo. Sisällönanalyysin tavoite on luoda sanallinen ja selkeä kuvaus ilmiöstä, jota tutkitaan. (Tietoarkisto, 2022). Apuna käytin myös pelkistämistä, jonka idea on pilkkoa aineisto pienempiin kokonaisuuksiin tiivistäen samalla aineistosta havaittuja asioita tutkimuksen kannalta olennaisiin osiin (Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018, s. 123-124).

Ensimmäiseksi käydään haastateltavien näkemyksiä elinvoimasta läpi. Vastaan myös kaikkiin tutkimuskysymyksiin alaotsikoissa. Esimerkiksi pelaajien vastauksia ei ole eritelty mihinkään tiettyyn alaotsikkoon, koska heidän erinomaiset vastauksensa sopivat hyvin myös moneen muuhunkin alaotsikkoon. Näin ollen kaikki alaotsikot voivat sisältää sitaatteja kaikilta haastateltavilta.

Aineiston tutkimusprosessi käynnistyy tutkimusentekijän omista empiirisistä havainnoista, jotka pohjautuvat tässä tutkielmassa litteroituihin haastatteluihin. Empiirisessä tutkimuksessa tutkimustulokset saadaan analysoimalla tutkimuskohdetta sekä tekemällä siitä konkreettisia havaintoja. Empiirisessä tutkimuksessa koottu tutkimusaineisto on tutkimuksen keskiössä ja toimii näin ollen tutkimuksen tekemisen lähtökohtana (Jyväskylän yliopisto, 2015).

Tutkin litteroitua 22-sivuista aineistoa tarkasti tehden samalla hyviä havaintoja, joita linkitin tutkimuksen teoriaan. Analyysin tekeminen oli kohtalaisen vaivatonta, koska kysymykset olivat onnistuneita ja yhdistivät haastateltavien sanomat tiukasti tutkimuksen teoriaan. Teemahaastattelussa kysyttiin tutkimuksen tutkimuskysymyksiin liittyviä kysymyksiä.

5 Pesäpallo Sotkamon ja Vimpelin elinvoiman lähteenä

Tämä kappale keskittyy tarkastelemaan pesäpallon ja tutkimuksen kohteena olleiden kuntien elinvoiman yhteyttä tutkimusaineiston ja tutkimuskysymysten pohjalta. Lisäksi analyysissä tarkastellaan Sotkamon ja Vimpelin vahvuuksia ja myös haasteita. Tutkielman pääkäsitteenä on ollut elinvoima, jonka määritelmää myös haastateltavilta kunnan henkilöiltä ja seuratyöntekijöiltä kysyttiin. Kuten teoriaosuudessa kerroin, on elinvoiman käsite haasteellista selittää täysin kattavasti, koska se riippuu monesti siitä, missä yhteydessä sitä käytetään ja kuka käyttää.

"Elinvoimainen kunta näyttäytyy esimerkiksi silleen, että työpaikkoja on paljon auki eli tavallaan oma massa ei riitä eli tavallaan sinne ollaan kiinnostuneita tulemaan ja sitten tuota nostokurkiahän pitäisi näkyä siellä täällä elinvoimaisessa kunnassa eli siellä rakennetaan paljon. Ja totta kai sitten koko koululaitoksen ketju sieltä perhepäiväkodista sinne yliopistoon asti olisi saatavilla, ei välttämättä siitä kunnasta, mutta ainakin siitä maakunnasta, että se voi olla elinvoimainen, kun ei tarvitse lähteä opiskelemaan vaikka ammattikorkeaan tai yliopistoon toiseen maakuntaan." - Seuratyöntekijä, Sotkamo

"Se on semmoinen tuntuma siitä, että asiat menee eteenpäin sekä taloudellisesti että ihmisten hyvinvoinnin kannalta ja tavallaan ihmisten hyväosaisuus lisääntyy enemmän kuin vähentyy." -Kuntapäättäjä, Sotkamo

"Elinvoimainen kunta on semmoinen, missä on paljon harrastusmahdollisuuksia koulu- ja työpaikkoja siinä ne pääasiat on." -Seuratyöntekijä, Vimpeli

Sotkamon haastateltavien mielestä Sotkamo on elinvoimainen kunta, koska yritysten määrä on lisääntynyt ja väestömäärä on jopa lievästi kasvanut edellisvuoteen verrattuna. Sotkamon kuntapäättäjä haluaa kuitenkin pitää jalat maassa ja ymmärtää myös tulevaisuuden haasteet, joita aiheuttavat muun muassa vähenevä lasten ja työllisten määrä.

"Onhan se täälläkin se ikärakenne vähän semmoinen että tämä koululaisten määrä on ennusteiden mukaan heikkenemässä varsinkin 2030-luvulle, kun mennään, että se on ehkä se iso uhakuva, sitten että tavallaan ei riitä niitä lapsia ja sen kautta myöskään sitten jos ei ole tavallaan semmoista tarvetta kouluille ja koulujen määrää ruvetaan vähentämään, niin se näkyy myös siinä, että ei saada houkuteltua myöskään lapsiperheitä ja sitä kautta niitä työikäisiä ihmisiä, että sitten se väestö

alkaa vähän hiljalleen vanhenemaan. Se on varmaan se suurin uhkakuva." -Kuntapäättäjä, Sotkamo

Myös Vimpelin haastateltavien mielestä Vimpelin kunta on elinvoimainen. Vimpelissä on kuntapäättäjän mukaan yli 1000 teollista työpaikkaa ja paljon tapahtumia. 3000 asukkaan kunnalle kaksi SM-sarjatasoisen urheilujoukkueita ovat myös ylpeyden aihe.

"Meillä on yli tuhat teollista työpaikkaa. Meillä on paljon tapahtumia, paljon kolmannen sektorin harrastustoimintaa, on erilaista kulttuuria muun muassa tämä pesäpallo. Sitten jos suhteuttaa, et 3000 asukkaan kunta meillä on kaksi SM-tasolla pelaavaa joukkuetta koripallossa naiset ja sitten miehet Superpesiksessä. Ollaan nyt onnistuttu kääntämään tätä, kun kunta on ollut kutistumassa, niin nyt ollaan saatu myös pysähtymään sitä kutistumista." -Kuntapäättäjä, Vimpeli

"Toinen tietysti mikä Vimpelissä on hyvä, niin on tuo teollisuus, että me saadaan kyllä tukea sitten näiltä paikallisilta yrityksiltä aika hyvin, että kyllä jos katsojilla pitäisi kerätä kaikki rahat mitä tähän harrastukseen menee niin on muuten tempu joka paikassa. Meillähän on kyllä katsojakeskiarvokin valtakunnan ihan kärkita-soa." -Seuratyöntekijä, Vimpeli

5.1 Matkailu, imago ja "pesäpallotalous"

Tässä kappaleessa vastaan ensimmäiseen tutkimuskysymykseeni: mikä on pesäpallon merkitys kuntien elinvoimalle. Molempien kuntien kohdalla suurin yksittäinen vetovoimatekijä, jonka vaikutus säteilee myös pesäpallotoiminnan ylläpitoon ovat matkailun kautta kuntiin saapuvat "pesäpalloturistit". Matkailun vaikutus näkyy pesäpallokauden aikana etenkin kasvavina yleisömäärinä ja tätä kautta saatavina lipputuloina. Kunnan toiminnassa se näkyy myös siinä, että matkailijat kuluttavat rahaa, joka jää näin ollen kunnan talouteen välillisesti. Esiin nousi myös mielenkiintoinen termi "pesäpallotalous", joka tarkoittaa tässä yhteydessä kuntaan tulevaa rahaa, jota ei sinne tulisi ilman pesäpallon vaikutusta. Vimpelin kuntapäättäjän mukaan matkailun ja niin sanotun "pesäpalloturistim" merkitys on sekä Vimpelin kunnalle, että Vimpelin Vedolle erittäin tärkeää.

”Meillä käy vuodessa varmaan semmoinen 50 000 pesäpalloturistia ja pitää muistaa se, että kun meillä käy 50 000 ihmistä näin pienessä kunnassa pelkäävät pesäpallon takia ja siitä kun laskee, että jokainen käyttäisi vaikka 10 € kylään, niin kuin ihan vaikka käyttää palveluita, käy vaikka K-marketissa ja kaikkialla muualla, niin voidaan jo puhua tämmöisestä pesäpallotaloudesta, mikä meillä pyörii täällä Vimpelissä.” -Kuntapäättäjä, Vimpeli

Myös Sotkamo hyötyy merkittävästi Vuokatin lomakeskuksen kautta tulevasta ”pesäpalloturismista”. Lisäksi viikkoutta kesän pesäpallopeleissä lisää se, että Jymy on Kainuun ainut pääsarjatasen urheilujoukkue, joka voidaan näin ollen nähdä koko maakunnan yhteisenä asiana. Sotkamon kuntapäättäjän mukaan pelejä käyvät katsomassa paikallisten ja Vuokatin lomalaisten lisäksi myös paljon esimerkiksi kuhmolaiset ja kajaanilaiset.

”Tuohan se ihan puhtaasti rahaa kuntaan, kun ihmiset kulkee muualta Kainuusta peleissä puhumattakaan sitten vielä kauempaa tulevista ja sitten juuri nämä lomalaiset, jotka käyvät katsomassa pelejä kesäisin. Sotkamollakin on ollut pitkään se, että haluaisivat saada heinäkuulle paljon kotipelejä sen takia, että silloin on lomasezonki, on paljon lomalaisia Vuokatissa, niin ne käy sitten katsomassa niitä pelejä, niin se ainakin tuo ihan suoraan rahaa kuntaan.” -Kuntapäättäjä, Sotkamo

Myös Sotkamon seuratyöntekijän mukaan Vuokatin rooli Sotkamon kunnalle sekä Sotkamon Jymylle on valtava. Vuokatissa on hänen mukaansa kahtena viime vuotena ollut Tampereen ja Helsingin jälkeen eniten matkailijoita koko Suomessa. Matkailun ympärille tulleet yritykset ovat myös vahvasti pesäpallossa mukana Jymyn kumppaneina. Ilman Vuokatin lomakeskusta Sotkamon Jymy ei välttämättä olisi yhtä menestynyt kuin mitä se on.

”Ilman Vuokattia me todennäköisesti taisteltaisiin Superpesiksessä niistä hantasiijoituksista, jos edes pelattaisiin siellä. Tämä ihmisiltä vähän unohtuu, kun kauempaa katsoo tätä asiaa, että Sotkamo tuollainen pikkukyläpahanen, kymmenentuhatta ihmistä, mutta se Vuokattihan siinä on se pumppu, kun tarvitaan sitä liiketoimintaa, niin se mahdollistaa myös sitten isot katsojakeskiarvot kesällä ja lomalaiset tuo paljon peliin rahaa, ja ne kuluttaa ihan eri tavalla kuin paikalliset ottelutapahtumissa ja se on niille iso juttu.” -Seuratyöntekijä, Sotkamo

Moni Sotkamoon saapunut pesäpallonpelaaja on Sotkamon seuratyöntekijän mukaan yllättynyt siitä, kuinka aktiivinen ja elinvoimainen kunta Sotkamo on. Moni kuntaan ensimmäistä kertaa saapuva ei välttämättä ole ottanut huomioon sitä, että Vuokatin lomakeskuksessa on viikoittain noin 10 000 ihmistä lomailemassa.

"Siellä on hotelleja, laskettelurinnettä, kylpylää ja kaikkea tällaista että sehän on etenkin perheellisille lapsille tosi aktiivinen paikka niin se on monet yllättänyt." - Seuratyöntekijä, Sotkamo

Vimpeliin elinvoimaa tuo myös Lakeaharjun laskettelukeskus, jossa käy paljon lasketteluristeja talvisin. Lakeaharjulla on myös paljon mökkejä, joissa käy ihmisiä kesäisin.

"Meillä Lakeaharjulla oli reilusti yli 100 000 kävijää nyt laskettu lasketteluristeja ja sitten meillä on vielä tämä pesäpallajuttu tässä ja mieltii, että siellä oli noin 50 000 kävijää niin onhan tämä merkittävää meidän kokoiselle kunnalle. Parhaimmillaan peleissä on tainnut olla olisko ollu Itä-Länsi -turnauksessa silloin joskus aikanaan lähemmäs 6000 katsojaa, mikä tarkoittaisi suhteutettuna Helsingissä sitä että Hartwall Areenalle pitäisi saada noin miljoonan hengen yleisö kun sen suhteuttaa tähän meidän kunnan kokoon, niin sillä on oikeasti todella iso merkitys mitä ihmiset ei välillä miellä. Sillä on iso merkitys taloudellisesti, kulttuurillisesti, brändillisesti sekä sitten sosiaalisena yhdistävänä asiana. -Kuntapäätäjät, Vimpeli

Vimpelissä järjestetään tulevana kesänä myös pesäpallifestivaalit ensimmäistä kertaa. Tapahtuma kestää noin 1,5 viikkoa ja kokoa yhteen useita pesäpallopelejä ja erilaisia kilpailuja Vimpelissä. Festivaalit juontavat juurensa siitä, että Vimpelin kunta julistautui maailman pesäpallopääkaupungiksi vuonna 2019. Pesäpallifestivaaleilla on muun muassa Vimpelin pesäpallomuseon avajaiset, pesäpalloheiton MM-kisat, räpylänheiton SM-kisat ja porrasjuoksun SM-kisat Lakeaharjulla. Paikalle on kutsuttu myös tasavallan presidentti Sauli Niinistö. Aloite tapahtumaan tuli alun perin kunnalta. Vimpelillä on hihasaan pesäpallifestivaalien kanssa vielä yksi ässä.

Silloin, kun julistauduttiin pesäpallomaailman pääkaupungiksi, niin meillä oli kunnanjohtajan kanssa juttua, että vedetään baseball-joukkue tänne pelaamaan Japanista, siis pelaamaan esittelyottelu tai näytösottelu Saarikentälle. Siinä ei oikein

kunnan Baseball-peliä pysty pelaamaan, mutta kuitenkin että olisi saatu niitä pelaajia sieltä tänne, mutta saa nähdä onnistuuko se vielä tänäkään vuonna." -Seuratyöntekijä, Vimpeli

Haastatteluissa nousi esiin myös sekä Sotkamon että Vimpelin puolelta, että kummatkin kunnat tunnetaan suurimmaksi osaksi pesäpallon ansiosta. Pesäpallolla on näin ollen merkittävä vaikutus kuntien imagoon. Etelä-Pohjanmaan liiton (2019, s. 3) mukaan yksi keskeinen kunnan elinvoimaisuuteen vaikuttava tekijä on kunnan imago. Pesäpallo näkyy ja kuuluu molemmissa kunnissa tavalla, jota ei voi ohikulkija olla huomaamatta. Molemmissa kunnissa yhdistyy pesäpallostadionin keskeinen sijainti kunnan keskustassa.

"...sitten totta kai Sotkamon imago, tunnettaisko Sotkamo edes, jos täällä ei olisi pesäpalloa?" -Seuratyöntekijä, Sotkamo

"Kyllähän meillä ei olisi muuta kuin Ruukki ja pyöreä kirkko. Jos sitten muualla kysyttäisiin niin ei kyllä kukaan tietäisi yhtään mitään Vimpelistä. Imago olisi aika paljon huonompi. Kyllä se on ihan varma asia, että ei kyllä Vimpeliä tunnettaisi maailmalla eikä Suomessa, jos ei tuota olisi pesäpalloa." -Seuratyöntekijä, Vimpeli

"Pesäpallostadion on hyvin keskeisellä paikalla tuossa keskellä kirkonkylää ja sitten myöskin urheiluliikkeiden ja ravintoloiden kyljessä on noita Jymy-aiheisia mainoksia ja esimerkiksi pelaajia niissä mainoksissa. Sitten on näitä urheilulukion mainoksia, joissa on monesti esiintyy pesäpalloilija, niin se näkyy siinä katukuvassa paljon." -Kuntapäätävä, Sotkamo

Vimpelin haastateltavien mukaan Vimpelin Vedolla on pitkät perinteet, jotka tunnustetaan läpi Suomen. Lisäksi Vimpelin pesäpallostadion, Saarikenttä on legendaarinen jo pelkästään nähtävyytenä.

"2019 tai 2020 justiin ennen koronaa tehtiin Helsingissä, Turussa ja Tampereella kysely rautatieasemilla, että mitä tiedätte Etelä-Pohjanmaalta. Sieltä tuli eniten Tangomarkkinat, Ähtärin pandat ja sitten tuli Saarikenttä ja Vimpelin Veto. Nämä neljä asiaa ne tiesi ja ne oli kaikki semmoisia mitkä ei ollut täältä kotoisin, että se otettiin siinä kyselyssä huomioon, että kyllähän Vimpeli on huomattu muuallakin kun tässä omissa pitäjässä." -Seuratyöntekijä, Vimpeli

Vimpeli on myös pystynyt rakentamaan muuta pesäpalloon liittyvää toimintaa, jota se pystyy hyödyntämään matkailun ja pesäpalloturismien vahvistamiseen.

"Pesäpallon ympärille on rakentunut monia muitakin asioita. Meillä on esimerkiksi pesäpallomuseo, joka on Suomen kansallispelimuseo, niin ollaan pystytty tavallaan rakentamaan tähän matkailukulttuuriin ja talouteen liittyviä asioita ympärille. Plus me ollaan nyt myöskin tehty tuota Japani-yhteistyötä, niin se on avattu tämmöisellä niin sanotulla pesäpallodiplomatialla eli me kutsuttiin Japanin Suomen Suurlähettiläs Takashi Murata tutustumaan pesäpalloon, joka on Suomen kansallispeli ja hän kiinnostui koska hän on baseball-miehiä." -Kuntapäättäjä, Vimpeli

Pesäpallouseurat tarjoavat myös erilaisille väestöryhmille elämyksiä, kokemuksia ja hyvinvointia. Sotkamon seurahenkilön mukaan pesäpallouseurat voisivat tehdä itsestään vielä entistäkin tärkeämmän kunnalle ja koko yhteiskunnalle.

"Jos mennään vaikka keskusteluun mitä paljon on että miten urheiluseurat pystyisi olemaan merkittäviä liikuttavia toimijoita jatkossa esimerkiksi kerhojen kautta tai sitten vanhusten luona tai päiväkodeissa ja niin eteenpäin, tällaista englantilaisen jalkapallouseuran mallia tietysti vaikka Evertonia. Evertonhan on tosi voimakkaasti tavallaan siinä kaikessa muussa toiminnassa mukana, että se jalkapallo on siinä vaan se verkosto, mikä yhdistää kaikki toimijat ja mä toivoisin yleisestikin suomalaisista urheiluseuroista, että kun ne on niin isoja ekosysteemejä, niin niiden pitäisi ottaa vieläkin isompaa jalansijaa kaikista tällaisissa toiminnoissa ja se merkitys sillä urheiluseuralla tulisi sitä kautta isommaksi." -Seuratyöntekijä, Sotkamo

5.2 Pesäpallokulttuuri alueellisen identiteetin rakentajana Sotkamossa ja Vimpelissä

Zimmerbauerin (2008, s. 69) mukaan imago ja alueellinen identiteetti linkittyvät vahvasti toisiinsa. Hänen mukaansa kyse on lopulta siitä, miten paikka muuttuu kuviksi, symboleiksi ja sanoiksi ja miten ne toimivat aluetietoisuuden ylläpitäjinä ja rakentajina. Sotkamolaiset lapset joutuvat väkisininkin kosketukseen pesäpallon kanssa ja ne ketkä enemmän innostuvat lajista tulevat katsomaan pelejä ja pelaavat pihapelejä koulujen kentillä. Esikuvien ja idolien rooli pesiskulttuurissa on myös merkittävä. Pesäpallolla on myös hyvinvointia vahvistava tekijä, sillä esimerkiksi eläkeläisille pesäpallo-ottelu voi olla viikon kohokohta ja tärkeä tapahtuma, jossa viihdytään ja tavataan ihmisiä.

"Sitten tavallaan se merkitys ihmisten ihan tällaiseen psyykkiseen hyvinvointiin, että ottelutapahtuma voi olla eläkeläisille se nuorisotalo, minne tullaan tapamaan ja olemaan, että me ollaan tosi paljon muuten siellä neljän seinän sisällä ja että kyllähän se sellainen sosiaalinen tapahtuma on ne ottelutapahtumat, etenkin eläkeläisille. Onhan Jymyllä iso vaikutus tätäkin kautta kunnan elinvoimaan ja ihmisten hyvinvointiin." -Seuratyöntekijä, Sotkamo

"Pesäpalloa on taidettu Sotkamossa pelata niin kauan, kun sitä on ylipäänsä Suomessa pelattu ja Jymy on ollut se pääasiallinen seura, toki ennen niitä on ollut muitakin. Hyvin vahvasti se sitoutuu koko kunnan identiteettiin." -Kuntapäätävä, Sotkamo

Myös Vimpelissä ihminen joutuu väkisinkin kosketuksiin pesäpallon kanssa koko elinkaarensa aikana vauvasta vaariin, koska monet nuoret pelaavat pesäpalloa ja sen lisäksi ikäihmiset ja kolmannen sektorin työntekijät tekevät tärkeää vapaaehtoistyötä, jota ilman pesäpallotoiminta ei Vimpelissä pyörisi. Vimpelin kunnan haastateltavan mukaan lähes kaikki vimpeliläiset käyvät seuraamassa pesäpalloa ja ovat ylpeitä joukkueestaan.

"...se tekee semmoisen tavallaan läpileikkaavan identiteetin vauvasta vaariin ihmiset on enemmän tai vähemmän kytköksissä tähän pesäpallon, mikä on meillä oikeasti tosi iso juttu täällä. Plus sitten toi Saarikenttä jo ihan tämmöisenä kulttuurisena ainutlaatuisena kohteena, niin sehän on iso osa meidän kunnan identiteettiä, että jos puhutaan Vimpelistä, niin aika monesti ihmiset tietää kaksi paikkaa Saarikentän ja sitten jos tietää toisen niin Vimpelin ison pyöreän kirkon eli se on todella iso osa tätä vimpeliläistä identiteettiä." -Kuntapäätävä, Vimpeli

Sotkamon pelaajan mukaan turistit, jotka tulevat Sotkamoon tai Vuokattiin tulevat aina käymään pesäpallostadionilla, koska se on tärkeä nähtävyys alueella. Hän kertoo myös, että Sotkamon Jymy on niin tuttu näky Superpesiksen finaaleissa, että yleisö ei välttämättä löydä tietään vielä pudotuspelien alkuvaiheen peleihin.

"Kyllähän sekin kertoo tavallaan aika paljon, että yleisömäärät puolivälierissä ei oo usein kovin isot vielä, kun kaikki odottaa, että mennään kävellen välieriin ja sitten finaaleihin, niin se kertoo tavallaan siitä menestystaustasta, että ollaan tavallaan jo totuttu siihen menestykseen ja se on niin juuriin kasvanut tänne paikkaan, et kaikki pelaa pesistä ja pesäpalloilijat on hyviä tyyppejä." -Pelaaja, Sotkamo

Aineistosta selviää kuinka tärkeä pesäpallon ja kunnan elinvoimaisuuden yhteyttä on tutkia, sillä esimerkiksi Sotkamon kuntapäättäjä toteaa, että Sotkamo saattaisi muuttua samantyylliseksi kunnaksi mitä useampi ympärillä oleva naapurikunta olisi, mikäli pesäpalloa ei Sotkamossa pelattaisi.

”Sotkamossa on toki se valtti, että tää on matkailupitäjä, ja se matkailu tuo paljon semmoista virettä tähän kuntaan, mutta se selkeä yksi menestystekijähän siitä olisi pois, semmoinen ylpeydenaihe, joka ihmisten mielissä kollektiivisesti näkyy, mutta tuntuma kuitenkin on se, että se on aika tärkeää suurimmalle osalle sotkamolaisista, että täällä on tommoinen valtakunnan tason menestykseura.” -Kuntapäättäjä, Sotkamo

Aineistosta esiin nousi monesti pesäpallokulttuuri, jonka koetaan sitovan kunnan asukkaita yhteen. Yhteiset kokemukset ja muistot ovat tärkeitä kunnan asukkaille ja lisäävät yhteenkuuluvuuden tunnetta. Vimpelin kuntapäättäjän mukaan pesäpallokulttuurin luoma ylpeys on tärkeää kunnan asukkaille.

”Jos elämästä riisutaan pois kaikki kulttuuri ja tällainen niin jokuhan voi ajatella, että jalkapallo tai jääkiekko tai joku muu ei oo välttämätöntä, mutta ihmisen elämä muuttuu aika tyhjäksi ilman, että jotain kulttuuria ja muuta olisi ja mä itse ainakin koen, että vimpeliläinen identiteetti on rakentunut tietysti monen asian ympärille, mutta kyllä se on semmoinen tavallaan iso osa tuota meidän identiteettiä ja ylpeyttä. Se on tällainen ihmisiä yhdistävä aihe, että kun Veto häviää ottelun, niin koko kylä häviää ja kun Veto voittaa, niin koko kylä voittaa.” -Kuntapäättäjä, Vimpeli

Myös Vimpelin Vedon nk. reissupelaajat ovat yllättyneet Vimpelistä asuinpaikkana. Tosin kesäisin arki pelaajilla pyörii hyvin vahvasti pesäpallon ehdoilla, joten vapaa-ajan tekemistä ei pelaajien tarvitse erikseen keksiä kesäisin. Reissupelaajat matkaavat omille kotipaikkakunnilleen syys-lokakuussa viimeistään kauden päättyessä. Veto on hyödyntänyt kuntansa vahvuuksia reissupelaajiensa asuttamisessa.

”No kyllähän Vimpeli asumispaikkana on valtava hieno, jossa yleensä pelaajat on vielä päässyt joko Lakeaharjulle mökkiasumukseen tai sitten järven rannalle jonnekin mökkiin, niin mikäs sen parempaa tapaa olisi kesää viettää.” -Seuratyöntekijä, Vimpeli

Pesis-identiteetti ei ole kuitenkaan Sotkamossa ja Vimpelissä kaikkien identiteetti. Jotain voi myös jäädä kunnissa kannattelematta, kun pesäpallo vie lähes kaiken huomion muulta toiminnalta. Jatkuva pesäpallosta puhuminen aiheuttaakin molemmissa kunnissa ajoittain soraääniä, koska joistain ihmisistä tuntuu, että ainoastaan pesäpallolla on väliä ja esimerkiksi muita urheilulajeja ei rahoiteta yhtä anteliaasti.

"Aina löytyy soraääniä sitten taas sieltä, kun ei ole varaa laittaa muihin lajeihin niin paljon rahaa, että tuo koripallo meillä nyt on toinen, mikä on kans naiset pelaa SM-sarjassa, niin se on ihme näin pieneltä kylältä." -Seuratyöntekijä, Vimpeli

"Välillä myöskin semmoisia soraääniä kuulee paljon siitä, että miksi täällä ainoastaan tuota pesäpalloa aina nostetaan, mutta siinä täytyy olla tarkkana, että miten iso se porukka on sitten lopulta, että onko ne muutamat ihmiset, jotka sitä aina pitää, joita harmittaa se, että kun kaikki parkkipaikat on täynnä silloin, kun on Superpesispelejä tai että kentältä kuuluu liian kovaa möykkää, että häiritsee kylällä olemista. Sitten kuitenkin harmitellaan sitä, että kun tuo kylänraitti kuoleentuu, mutta ei tosiaan ole pesäpallokaan semmoinen että täälläkään ihan kaikki olisi siitä hullaantuneita tai pitäisivät sitä edes semmoisena hyvänä hyvänä." -Kuntapäättäjä, Sotkamo

Myös pelaajien haastatteluissa kävi ilmi, että on olemassa paljon sellaisiakin ihmisiä, joita ei pesäpallo kiinnosta yhtään. Tähän asiaan otti kiinni useampikin haastateltavista.

"No tää on tämmönen pieni kunta, jossa kaikki puhaltaa siihen yhteen hiileen, että aika pitkälti niinku talkoohommilla on pyörinyt ja tulee varmasti jatkossakin pyörimään, että kaikki saa olla tässä mukana ketkä haluaa, mutta on täällä tosiaan niitäkin paljon, joita ei pesäpallo kiinnosta yhtään." -Pelaaja, Vimpeli

"Kyllä täältä niitä pesisvihaajiaakin löytyy, mutta ei sille mitään voi, eikä se haittaa. Ne ketä ei kiinnosta pesis, niin ei tuu sit jutteleenkaan" -Pelaaja, Sotkamo

Sotkamossa pesäpallotoiminta muutettiin yhdistyksestä osakeyhtiöksi 1999. Sotkamon seurahenkilön mukaan muutos yhdistystoiminnasta osakeyhtiöön kirvoitti jonkun verran

ristiriitaisia mielipiteitä kuntalaisissa. Haastateltavan mukaan se on kuitenkin ainut vaihtoehto pysyä kärjen tuntumassa vuodesta toiseen ja kyse on enimmäkseen talouteen liittyvästä riskienhallinnasta.

"Mä ymmärrän sen yhteisöllisyyden merkityksen, mikä on perinteisessä urheiluseurassa ja nyt kun tavallaan sen osakeyhtiön muutamat ihmiset omistaa, niin siinä on totta kai sellainen ristiriita, mutta eihän suomalaisessa huippu-urheilussa urheilun ympärille rakennetuista osakeyhtiöistä mietitä, että niistä jaettaisiin omistajille tuottoa, vaan se on riskienhallintaa eli urheiluseurat on kasvanut niin isoksi siinä ekosysteemissä omilla paikkakunnillaan, että se on mieletön riski esimerkiksi tällainen korona, että jos se sattuu sitten kaatumaan, niin se kaatuu sitten se huippukärki sieltä, mutta se ekosysteemi jää pääosin elämään ja tällaisessa isommassa urheiluseurassa helposti, jos korona vaikka tulisi, niin tavallaan se taloudellinen miinus, kun tulee, kuka sitä kantaa vastuun? Osakeyhtiössä sen kantaa kuitenkin ne ihmiset, ne löytää ratkaisuja siihen, mutta sitten tavallaan tällaisessa kyse on riskienhallinnasta. -Seuratyöntekijä, Sotkamo

Vimpelin Veto ei ole halunnut muuttaa yhdistystään osakeyhtiöksi, vaan luottaa toiminnassa vahvaan yhteisöllisyyteen ja talkoohenkeen, jotka ovatkin olleet seuran vahvuuksia jo vuosikausia. Osakeyhtiömalliin siirtyminen voisi Vedon seuratyöntekijän mukaan vähentää yhteisöllisyyttä ja tätä kautta talkoolaisten määrää.

"No pelkäisin osakeyhtiössä sitä, että talkoolaiset loppuu justiin siihen paikkaan. Jos sä pyörität osakeyhtiönä tämmöistä, että kaikille pitää maksaa palkkaa, niin tää ei toimi tää homma. Semmoisia sponsoritukia ei saa ja tuota et sä saa myytyä semmoisia mainoksia, että pystyy maksaa kaikki kulut tai sitten pitää olla joku iso firma takana, mikä maksaa kaikki kulut, se ei ole taas meillä sitten realistista, liian isot riskit." -Seuratyöntekijä, Vimpeli

5.3 Kunta pesäpallotoiminnan mahdollistajana ja seurojen tukijana

Tässä kappaleessa vastaan toiseen tutkimuskysymykseeni: mikä on kunnan merkitys pesäpalloseuroille? Kunta järjestää on seuroille olosuhteet pesäpallotoiminnan harjoittamiselle ja tämän lisäksi se tukee seurojen omaa pelaajakasvatustyötä muun muassa urheilulukion avulla. Näin ollen seurojen oma junioripolku pysyy vahvana.

Sekä Sotkamossa että Vimpelissä, kunta omistaa pesäpallokentän, jota seurat käyttävät harjoituksissa ja peleissä. Sotkamoon on tällä hetkellä rakenteilla uusi stadion, jonka myötä stadionille mahtuu enemmän ihmisiä, ja sinne tulee myös katettuja paikkoja saateen varalta. Sen lisäksi, että kunta voi rakentaa uusia urheilutiloja, niin se voi myöntää myös suoraa rahallista tukea seuroille.

"Jos on ihan sellaisia konkreettisia asioita niin me tuetaan pesäpalloa vuosittain ja ihan rahallisesti verovaroin kerätyistä rahoista ja toi Saarikenttä on kunnan omistama, elikkä me hoidetaan sitä Saarikenttää. Meidän tehtävä on tavallaan mahdollistaa tämmöiset perus rakenteelliset asiat, että kentät on kunnossa ja totta kai tuetaan rahoituksella, koska he tuottaa äärimmäisen hyviä palveluita kunnalle ja lapset pääsee liikkumaan." -Kuntapäättäjä, Vimpeli

"Kunta mahdollistaa juuri tuon uuden stadionin rakentamalla ne puitteet, että ne on riittävän hyvät, että se urheiluseura pystyy kehittämään sitä omaa toimintaansa mahdollistaa sitä kautta ja kun se pääseura mahdollisesti pärjää hyvin, niin sittenhän se valuu myös sinne junioritasolle ja sitten kun se kunta mahdollistaa ne hyvät puitteet, niin sehän myös helpottaa sitä pelaajien houkuttelua sekä sille pääsarjajoukkueelle että myös sitten sen urheilulukion kautta, niin molemmille tasoille se on hyvin merkittävä tukipilari." -Kuntapäättäjä, Sotkamo

Vimpelissä pääsarjatasolla pelaa myös naisten koripallojoukkue. Vimpelin kunnan haastateltavalla on läheinen suhde pesäpalloon, jota hän pyrkii myös hyödyntämään kunnan markkinoinnissa.

"... jos puhutaan kuntamarkkinoinnista tai mistä tahansa muusta niin aika usein pesäpallo liittyy siihen ja pelkästään brändillisesti Vimpelin Vedon arvo on äärimmäisen suuri ja siitä meidät tunnetaan myöskin kuntana, niin tavallaan se oma suhde on ollut aika läheinen pesäpalloon täällä. Totta kai seurannut pesäpalloa ja sitten käyttänyt sitä myöskin työkaluna, jotta me pystytään kehittää kunnan markkinointia ja kaikkea muuta aika olennainen suhde tällä hetkellä pesäpalloon." -Kuntapäättäjä, Vimpeli

Sotkamon kuntapäättäjä muistuttaa, että tuki, jota kunta antaa saattaa aiheuttaa myös närkästystä joissain ihmisissä. Soraääniä kuuluu esimerkiksi siitä, että miksi pelkästään pesäpalloa tuetaan niin suurissa määrin. Haastateltava muistuttaa, että kunnan tuleekin

pyrkii tasapuolisuuteen muidenkin urheilulajien suhteen, mutta pesäpallolla on kuitenkin tietynlainen erityisasema Sotkamossa siitä johtuen, että Sotkamon Jymy on kunnan ainut pääsarjatason joukkue.

Vimpelin Vedon seuratyöntekijä on lähtökohtaisesti tyytyväinen tukeen mitä Veto kunnalta saa. Harjoitusolosuhteet ovat suht hyvät, mutta sisäpalloluuhallia Vimpelistä ei löydy, joten osa harjoituksista pidetään Kuortaneen urheiluopistolla. Kehityskohtiakin kuitenkin löytyy. Keskiöön nousee esimerkiksi se, että molemminpuolinen luottamus kunnanvaltuutettuihin voisi olla vielä parempikin. Haastateltava tosin lisää, että luottamus on silti todennäköisesti huomattavan paljon parempi kuin missään muualla. Vimpelin kunta ja kunnanjohtaja on erittäin vahvasti mukana järjestämässä aiemmin mainittua pesisfestivaalia.

"Onhan se tärkeää, että meille annetaan tuota hyvät mahdollisuudet harjoitella, toki kunnolla ei ole semmoisia resursseja tai rahamääriä antaa meille mitä me toivottaisiin, mutta on tässä nyt ihan hyvin pärjätty kyllä muutenkin, mutta kyllä kunnan kanssa yhteistyö on hyvä." -Seuratyöntekijä, Vimpeli

Sekä Sotkamosta, että Vimpelistä löytyy urheilulukiot, joissa on mahdollista keskittyä opintojen ohella ammattimaiseen pesäpallon harjoitteluun. Urheilulukioista löytyy pesäpallolinjat, joissa on ammattimainen valmennus ja erinomaiset olosuhteet harjoittelulle. Vuokatin urheilulukion pesäpallolinja houkuttelee vuosittain useita uusia opiskelijoita Sotkamoon ympäri Suomen. Sotkamon seuratyöntekijän mukaan osa pesäpalloluokion tulleista opiskelijoista myös jää Sotkamoon ja jotkut heistä voi raivata tiensä aina Jymyn edustusjoukkueeseen saakka.

"...Jymy on hyvin voimakkaasti integroitu koulumaailmaan ja se kriittisesti näkyy tossa urheilulukiossa ja jos pesäpalloilijoita 50–60 kappaletta ei olisi vuosittain tuossa lukiossa, niin mikä meidän lukion kohtalo tällä hetkellä olisi? Se olisi paljon pienempi, siellä olis paljo vähemmän opettajia, paljon vähemmän kursseja tarjottavana. Nyt se on vielä vetovoimainen ja se osaltaan johtuu siitä, että se pesäpallo imee tänne toiselle asteelle opiskelijoita eli se on merkittävä elinvoiman lähde ja sitten se on laajentunut kuitenkin noihin yläkouluihin, se tuottaa paljon urheiluopistolle asioita, tälle alueelle asioita ja sitten ammattiopistoon, ammattikorkeakou-

*lulle ja Kainuun prikaatille eli niitä urheilijoita, pesäpalloilijoita on 150 tässä pum-
pussa ja niistä varmaan 80% on ulkopaikkakuntalaisia. Siis pesäpallo on hyvin mer-
kittävä toimija Sotkamossa, joka aidosti tässäkin näkee." -Seuratyöntekijä, Sot-
kamo*

Sotkamon seuratyöntekijä kokee, että mikäli pesäpalloa ei Sotkamossa pelattaisi, niin kunnan yleinen ilme saattaisi näyttää jopa erittäin radikaalisti huonommalta. Mielenkiin-
toinen ja huomionarvoinen seikka on myös se, että miltä Sotkamon lukio näyttäytyisi ilman pesäpalloa.

*"Jos pesäpalloa ei olisi, nii vähän pelottaakin ajatella, että olisiko meillä enää edes
lukiota Sotkamossa vai olisiko täällä kaikki keskitetty enemmän Kajaaniin" -Seura-
työntekijä, Sotkamo*

*"Meillä on tosissaan se urheilulukio ja siellä kuitenkin puolet oppilaista on ulkopaik-
kakuntalaisia Sotkamon lukiossa ja niistä sitten merkittävä osa on tässä palloilijoita
niistä ulkopaikkakuntalaista, niin se tavallaan on semmoinen vetovoimatekijä sit-
ten mikä on houkuttelemassa niitä nuoria ihmisiä tänne kuntaan ja sitten ehkä
myös perheitä sitä kautta, että täällä on se lukiomahdollisuus kuitenkin, niin sitten
jos paikkakuntaa valitaan sen koulutarjonnan kautta ja sitten se, että se urheilulu-
kio ylipäänsä pyörii, niin se pesäpallon merkitys siihen on iso, että jos pesis jäisi
siitä pois, niin saattaisi olla, että hakijamäärät olisi muutenkin vähän pienemmät
ja sitten taas vois olla enemmän vaakalaudalla se, että tarvitaanko me lukiota yli-
päättään ollenkaan." -Kuntapäättäjä, Sotkamo*

Vimpelin lukiossa on myös palloilulinja, jossa on mahdollista lukio-opintojen ohella har-
joitella ammattimaisessa valmennuksessa koripallo- ja pesäpallolinjalla. Palloilulinja ke-
rää Vimpeliin uusia opiskelijoita lähinnä lähiseuduilta, kuten Halsualta ja Vetelistä, eikä
niinkään ympäri Suomen, kuten Sotkamossa. Vimpelin lukion palloilulinja on merkittävä
vetovoimatekijä kunnassa.

*"...siellä on sitten semmoiset vetäjät, mitkä sitten kiinnostaa näitä lähialueen nuo-
ria pelaajia, että se on meille kyllä iso vetovoimatekijä siinä, että lähinnä Keski-
Pohjanmaa ollut semmoinen mistä on kyllä tullut monesti ihmeteltyä, että miten
niitä pelaajia aina vaan löytyy." -Seuratyöntekijä, Vimpeli*

Myös Vimpelin haastateltava pelaaja on käynyt Vimpelin lukion pesäpallolinjan ja koki sen tärkeäksi osaksi kehittymistään kohti Superpesiksen huippua. Pelaaja näkee, että siihen vaikuttaa myös se, että Sotkamo ja Vuokatti mainostavat lukiotaan enemmän.

"Olihan se pesäpallolinja isossa roolissa, kun itseä ei lukeminen silloin hirveästi kiinnostanut, niin sai hyvän ekan treenin päivään ja illalla sitten toisen. Samaa porukkaa siellä lukiossa oikeastaan oli mitä omassa joukkueessakin, lisäksi sitten tietysti tyttöjä. Muutama pelaaja oli ainakin Halsualta omaan aikaan, mutta muita ei tainnut olla silloin. Taisi olla siitä muutama vuosi eteenpäin, kun niitä alkoi tulla muualtakin, kun Vimpelistä, mutta eipä niitä kuitenkaan paljoa ole, jotka muualta tulevat Vimpelin lukioon." -Pelaaja, Vimpeli

5.4 Sotkamon Jymyn ja Vimpelin Vedon pelaajahankintapolitiikka

Pelaajien hankkimisesta on Sotkamon seuratyöntekijän mukaan tullut aavistuksen haastavampaa kuin mitä se on ollut esimerkiksi kymmenen vuotta sitten. Vaikka Jymy onkin menestynyt seura, se ei ole lähtenyt hankkimaan pelaajia isoilla rahasummilla, vaan luottaa toiminnassaan muun muassa siihen, että huippupelaajat valitsevat Jymyn, jotta saavat joka vuosi mahdollisuuden taistella mestaruudesta. Jymy luottaa pelaajaneuvotte- luissa kokonaisvaltaisiin paketteihin, jotka mahdollistaisivat myös sen, että ulkopuolelta hankituille pelaajille voisi muodostua pidempi aikainen side myös itse kuntaan. Kokonaispaketissa Jymy haluaa huomioida pelaajan koulutuksen, työn ja muun mahdollisen uran sekä perheen. Jymylle on tärkeää kasvattaa pitovoimaa, jonka avulla syntyisi pidempiä pelaajasuhteita seuraan.

"En mä haluaisi lähteä sellaiseen, että meillä pelaaja pelaa täällä vaikka koko kesän ja hänellä on sitten jossain muualla se perhe ja he ovat täällä välillä käymässä, niin en mä koe et se on meidän juttu, koska silloinhan se tarkoittaa kuitenkin sitä, että pelaaja pelaa pelkästään vuoden tai kaksi täällä, että se ei ole niin kuin meidän tapa tällä hetkellä. Voi olla, että siihenkin joskus joudutaan, mutta yritettäisiin kasvattaa lujempaa sidettä tänne ja saadaan luotua sitä pitovoimaa pitkällä aikavälillä, koska silloin mä uskon, että siinä on sellainen win win -juttu. Mä haluan, että ne pelaajat antaa tälle seuralle muutakin kuin sen oman peli panoksen." -Seuratyöntekijä, Sotkamo

Vimpelin Veto luottaa pelaajahankinnoissa niin ikään omaan junioripolkuun, joka kasvat-
taa jatkuvasti lähialueen pelaajista uusia vastuunkantajia Superpesistasolle. Seura tekee
ulkopaiikkakunnilta ainoastaan täsmähankintoja, jotka vahvistavat joukkuetta selvästi.

*"On meillä on semmoinen filosofia, että me on pyritty kasvattamaan tästä lähialue-
een pelaajista, että vain täsmähankintoja sitten hommataan muualta, että kyllä-
hän tämä joukkueen runko perustui sinne 2010 vuodelle, milloin noustiin ensim-
mäisen kerran kultamitaliin, niin sieltähän me on pysytty sitten mitalipeleissä koko
ajan tähän asti, että oliko se nyt 13 vuotta ja 12 mitalia, ettei se huonosti ole men-
nyt." -Seuratyöntekijä, Vimpeli*

Vimpelissä pelaajien hankkiminen ei ole toistaiseksi ollut haastavaa, koska joukkue on
Superpesiksen kestomenestyjä. Lisäksi omavaraisuus hyvän juniorituotannon suhteen
vähentää tarvetta hankkia pelaajia muualta.

*"Ei ole haastavaa meille, mutta se johtuu siitä, että me ollaan nyt oltu se 13 vuotta
kärkikahinoissa koko ajan, että sitten jos tästä satuttaisi tipahtamaan joskus sinne
sijoille 5-8, niin sitten voi sanoa, että on vähän vaikeampaa. Semmoista hetkeä mä
pelkään, mutta en usko että sinne tullaan niin kauan, kun käytännössä tuo juniori-
polku on näin hyvällä mallilla, niin kauan kun meillä on nämä juniorivetäjät, että
niitä tässä saa kiitellä, että ketkä siihen on sitoutunut jo kymmenien vuosien ajan."
-Seuratyöntekijä, Vimpeli*

Sotkamon Jymy ja Vimpelin Veto ovat tunnettuja seuroina, joissa on lojaaleja pelaajia, ja
joukkueiden pelaajistot kokevatkin monesti vain hyvin pieniä muutoksia. Pienen vaihtu-
vuuden lisäksi vahva oma juniorituotanto tuottaa molemmille seuroille uusia vastuun-
kantajia vuosittain. Pieneen vaihtuvuuteen on vaikuttanut jatkuva menestysmahdolli-
suus, mutta mikäli seurat eivät pystyisi pitämään huippupelaajiaan, niin siitä saattaisi
seurata niin sanottu joukkopako pelaajien keskuudessa.

*"Lähtökohta on, että me satsataan paljon omaan juniorituotantoon, omaan urhei-
lijän polkuun ja koulujärjestelmään. Me toivotaan, että me oltaisiin tosi omavarai-
nen joukkue ja se omavaraisuus voi tulla, vaikka sillä lailla, että nuori tulee opiske-
lemaan 15-vuotiaana tänne pesäpallolukioon ja kyllä me koetaan silleen, että se
on meidän kasvatti osaltaan ja kasvaa siihen meidän tapaan ajatella ja treenata ja
hengittää sitä pesistä." -Seuratyöntekijä, Sotkamo*

Vimpelin joukkueessa osa pelaajista asuu tällä hetkellä Seinäjoella, josta he kulkevat Vimpelissä harjoituksissa ja peleissä. Sotkamossa ei ole tällä hetkellä havaittavissa vastaavanlaista tilannetta, jossa pelaajat asuisivat esimerkiksi Kajaanissa. Jymyn seurahenkilön mukaan aiempina vuosina on kuitenkin usein ainakin muutama pelaaja asunut Kajaanissa. Sotkamon pelaajista kaikki asuvat tällä hetkellä Sotkamossa, kun viimeinenkin niin kutsuttu reissupelaaja muutti helmikuussa Sotkamoon. Molemmissa seuroissa on mahdollista pelata, vaikka asuisikin talvet toisella paikkakunnalla esimerkiksi opiskelujen tai töiden vuoksi.

"Elinvoimainen kunta tarvii niitä koulutuspaikkoja, koska tuota lajista riippumatta kouluja pitäisi käydä, ja se on myös seuran vastuu, ettei jäädä pelkästään urheilururalle ja se että meillä on täällä mahdollisuuksia kouluttautua vaikka yliopistotalle asti, niin me pystytään vastaamaan siihen isompien kaupunkien haasteeseen, jos meillä sitä ei ole, on hyvin luonnollista että pelaajat – ja hyvä että pyrkivät – hyvään koulutukseen ja yliopistoon, ammattikorkeaan tai mihin tahansa ammat-tiin. Meillä täällä ei ole sellaisia koulutuspaikkoja, niin meidän pitää kannustaa ja tökkiä niitä pelaajia lähtemään muualle, mutta se ei sitä tarkoita, että Jymyssä ei pystyisi pelaamaan. Onhan täällä pitkällä aikavälillä kuitenkin Jyväskylän yliopis-tossa ollut porukkaa ja on pelattu Jymyssä niin me ratkaistaan niitä asioita eri ta-valla." -Seuratyöntekijä, Sotkamo

"No varmasti voi asua esimerkiksi Seinäjoella, koska siellä voi olla työpaikka, koulu tai mikä nyt sitten vaan, niin joo se ei ole este sinänsä vielä tuokaan, mutta sitten siitä kun kauemmaksi lähdetään, niin sitten joutuu kyllä varsinkin pelikaudella kyllä muuttamaan tänne, että muuten se käy liian raskaaksi." -Seuratyöntekijä, Vimpeli

Hyvien pelaajien pitäminen voi olla seuroille myös nykyään haastavampaa, sillä koulutus- ja työmahdollisuuksia ei pienemmissä kunnissa ole yhtä paljon kuin isommissa kaupun-geissa.

No kyllähän se merkittävin ongelma on juuri se, että kun sitä toisen asteen koulu-tusta eli esim. ammattikoulua ei Sotkamossa ensinnäkään ole, että se on vaan se lukio ja sitten, kun ammattikorkeakoulu on Kajaanissa, mutta sitten yliopistoon pi-tää aina lähteä pois, niin tavallaan sitä koulutusta, kun ei pysty Sotkamossa tarjoa-maan, niin se sitten vetää monesti sen parikymppisen porukan pois ja sitten tuolta ne joko tulee tai eivät tule perustamaan sitä perhettä sitten takaisin, mutta ne 20–30 vuotiaat ihmiset, niille on ehkä vähän vähänlaisesti mahdollisuuksia täällä suun-nalla." -Kuntapäätävä, Sotkamo

5.5 Pesäpallopelaajien pelaajasiirrot ja kunnan merkitys

Tässä kappaleessa vastaan kolmanteen tutkimuskysymykseen: millä perusteella pelaajat tekevät päätöksensä siitä jäävätkö seuraan vai vaihtavatko seuraa? Sotkamon kuntapäätäjän mukaan pelaajasiirroissa kunnalla on varmasti merkitystä, mutta suurinta osaa siirroissa näyttelee kuitenkin se, että onko kyseisessä urheiluseurassa mahdollista menestyä ja voittaa mestaruus.

”No kyllä se varmasti vaikuttaa sen siviilityötarjonnan osalta ja just se, että kun semmoista ihmispaljoutta täällä nyt ei pysty tarjoamaan, että miten paljon pelaajat sitten kaipaa semmoista että aktiivista ilta- ja kaupunkielämää esimerkiksi, mutta toki uskon että niin kuin se pääasiallinen tekijä on sitten se urheilullisuus siinä, että jos kaikki on muuten kunnossa, niin se ei kuitenkaan ole niin merkittävä tekijä sitten se ympäristö.” -Kuntapäätäjät, Sotkamo

Pesäpallokunnissa pelaajat ovat myös julkisuuden henkilöitä, joille ihmiset tulevat esimerkiksi kaupassa juttelemaan. Intohimoiset fanit ovat menestyksen hetkillä pelaajille iso voimavara, ja he myös näyttävät miten iso asia pesäpallo on molemmissa kunnissa. Varjopuolena julkisuudessa on myös se, että pesäpalloa hengittävät kunnan asukkaat saattavat antaa myös negatiivista palautetta pelien jälkeen.

”Pesisfanit tulee kyllä sitten kaupan kassalla mainitsemaan, jos on huonon pelin pelannut ja kysymään, et miks sä noin teit, että se on vähän sellainen varjopuolias mitä on tullu vastaan, et kyllä ne myös taputtaa selkään kaupassa, jos on hyvän pelin pelannut, mutta kyllä ne osaa kysyä ne huonotkin kysymykset vähä heikomman pelin jälkeen.” -Pelaaja, Sotkamo

”Kun on pieni kunta, joka elää pesäpallon parissa, niin paljon saa jutella kaikkien kanssa ja tervehtiä. Paljon on tsemppattu ja välillä nyt kehityskohtiakin tulee esiin, mutta ei semmoista kritiikkiä oikeastaan en muista että aivan hirveästi olisi ollut.” -Pelaaja, Vimpeli

Vimpelin haastateltava pelaaja ei asu enää Vimpelissä, mutta hän on kuitenkin edustanut koko uransa Vimpelin Vetoa, joten oma kotikunta on ollut kuitenkin hänen elämässään läsnä aina. Haastateltavan oma vimpeliläinen identiteetti onkin muodostunut lukuisista hienoista muistoista ja Vimpelissä eletystä elämästä.

"Kyllä mä koen, että mä oon vimpeliläinen. Syntynyt siellä ja lähtöisin sieltä, niin koen kyllä, että oon ihan perivimpeliläinen. Sinne on aina hienoa mennä, kun tuntee joka nurkan siellä ja lähtöisin sieltä, niin tulee kaikki muistot mieleen, niin kyllä mä koen, että sillä on silloin ainakin jonkunlainen merkitys, että missä kunnassa pelaa." -Pelaaja, Vimpeli

Sotkamon haastateltava pelaaja on kotoisin muualta kuin Sotkamosta ja tehnyt urallaan seurasiiroja. Ensimmäiset kaksi vuotta menivät haastateltavan mukaan äärimmäisen nopeasti ja viihtyisästi Sotkamossa. Joukkueurheilussa pelaajat ystäväystyvät keskenään ja joskus ystävien siirtyminen toisiin joukkueisiin vaikuttaa viihtymiseen omassa joukkueessa ja kunnassa.

"Enää ei tavallaan ollutkaan semmoinen samanlainen arki, eikä tuntunutkaan niin samalta se pelaaminen. Eihän tässä tietenkään kaverien takia seuroja vaihdeta, mutta kesän aikana oikeastaan huomasi, että mulla ei olekaan enää sellaista tietynlaista tuttua tukipilaria. Tukipilareja on totta kai muitakin, mutta oli se mulle iso juttu. Ja mitä pidemmälle on aika mennyt, niin sitä pienemmäksi on pikkukylä käynyt." -Pelaaja, Sotkamo

Sotkamon haastateltava pelaaja kokee myös olevansa kaupunkien kasvatti, mutta menestyminen pesäpallossa on hänelle todella tärkeää ja tästä syystä hän on myös ollut valmis joustamaan asuinkunnan suhteen.

"Sen pitää olla realistinen joukkue, joka taistelee sijoista 1-4. Toki välierissä voi käydä mitä vaan, vaikka olisi kuinka mestarisuosikki, mut mä en tällä hetkellä koe, että mulle olisi ajankohtaista mennä joukkueeseen kenen pitäisi pelata ihan yläkanttiin, että pääsis välieriin." -Pelaaja, Sotkamo

Hän aikoo noudattaa tätä kaavaa jatkossakin, mutta muutamia poikkeuksia on olemassa. Haastattelun edetessä käy ilmi, että tietyin ehdoin pelaaja voisi myös harkita rikkovansa kaavaa siirtymällä esimerkiksi huonommin pärjäävään isomman kaupungin joukkueeseen.

"Jos nyt mietittäis vaikka teorian tasolla, että joku Koskenkorva olis rankingeissa sijalla 2 ja joku Tampere tai Joensuu sijalla 6, niin siinä käytäis sen viihtyvyyden

kanssa kyllä tosi kova taistelu, et kyl mä rupeisin paljo miettiin sitäkin, et mitä mä tuon noihin kutossijan joukkueisiin. Et pystynkö mä nostaan ne neljän joukkoon. Mut lähtökohtaisesti kyl mä niin kilpailuhenkinen oon, että voisin mennä sinne Koskenkorvalle. Toki jos mulle luvattais näistä huonommista joukkueista, että jos teen pidemmän sopimuksen, niin ensimmäisen kauden jälkeen hommattais jotain kovia vahvistuksia ja pelattais tulevaisuudes mitaleista, niin sit olis eri asia." -Pelaaja, Sotkamo

Haastattelu jatkui erittäin mielenkiintoisten hypoteesien parissa. Esiin nousi esimerkiksi se, että miten mielipiteet voisivat muuttua, jos esimerkiksi Helsinkiin tulisi Superpesis-joukkue, joka ei lähtökohtaisesti taistelisi Superpesiksessä sijoista 1-4, joista pelaaja haluaa taistella.

"Jos Stadiin tulisi nyt superpesisjoukkue, ja ne pystyisi rahallisesti maksaa saman mitä nyt maksetaan ja sitten siellä olisi joku selkeä ajatus ja hyvä nouseva käyrä pelisysteemissä ja sitten jos laitettaisiin Koskenkorvaa numerolle 2 ja Helsinki numerolle 7 ennakkorankingeissa, niin se olisi todennäköisesti Helsinki oma valinta, että kyllä se viihtyvyyden merkitys on kuitenkin niin mieletön, että jos sulla on hyvä mieli ja kirkaat ajatukset niin kyllä se pallo useammin on välissä kuin silloin kun ärsyttää." -Pelaaja, Sotkamo

Sotkamon pelaajan arki rakentuu pitkälti harjoittelun, levon ja syömisen kautta. Kaupungissa varttuneena pelaaja on kokenut, että tarvitsee arkeensa sosialisoitumista esimerkiksi erilaisten kaupungista löytyvien palveluiden äärellä, joita ei välttämättä Sotkamosta löydy.

"Kyllä mä koen olevani äärimmäisen paljon aktiivisempi ihmisenä ja sellainen reippaampi silloin, kun mulla on mahdollisuus käydä tekemässä jossain kaupungilla, että kyllä siinä nyt vaan yksinkertaisesti on tosi iso ero, että pieni kylä vai isompi kaupunki. Toki ihmisethän on erilaisia, että kyllähän meidän joukkueessa on sellaisiakin, jotka on muuttanu vielä pienempään kuntaan, kun Sotkamo, että se riittää heille." -Pelaaja, Sotkamo

Sotkamon pelaaja toteaa, että on tottunut elämään isojen ihmismassojen äärellä ja tätä asiaa on haastavaa muuttaa täysin. Pelaaja kertookin kannustaneensa monesti myös pesäpalloilevia ystäviänsä katsomaan pesäpalloa toisellakin silmällä ja antamaan mahdollisuuksia myös muille paikkakunnille.

"Monien pitäis käydä kokeilmas, että miltä se maailma näyttää jossain toisessa paikassa, eikä vaan juurtua siihen, että täällä on ihan kivaa, kun se voi jossain muualla olla ihan superkivaa. Kyllä mulla itelläki on mieli ja ajatus kirkkaampi kaupungissa, kun pikkukylässä. Varsinkin kun Sotkamossa ei ole semmoista mahdollisuutta käydä jossain kaupungilla, niin sitten tuntuu, että niitä palveluita tarvitsisi huomattavasti enemmän vielä, mutta sitten jos muuttaisin asumaan sanotaan nyt vaikka Tampereelle tai Joensuuhun, niin sitten kun ne palvelut on siinä vierellä, niin eihän mulla ole edes välttämättä niin polttava tarve päästä käyttään niitä palveluita." - Pelaaja, Sotkamo

Lähimmäisten ihmisten sijainti suhteessa omaan asuinpaikkaan voi olla myös tärkeä tekijä muuttopäätöksissä. Haastateltava nostaa esiin, että on aiemmissa seuroissaan oppinut, että kesällä arki menee harjoitusten ja pelien parissa ja kotikonnuilla vierailuille ei välttämättä kesän aikana ole aikaa. Sillä on silti merkitys ajatuksen tasolla, että kuinka helppoa lähteminen esimerkiksi kotikonnuille on.

"Ainoastaan lähtemisen helppous ratkaisee vähän. Niin toi ajatusmaailma on jo vähän raskas, että et sä lähde mihinkään kolmen päivän vierailulle tommosen shown takia." -Pelaaja, Sotkamo

Pelaaja kuitenkin muistuttaa, että vaikka hänellä on ajoittain ollut haasteita keksiä Sotkamossa tekemistä, niin on kunnalla myös omat selkeät vahvuutensa, kuten puhdas luonto.

"Mä aina sanon vanhemmilleni, että kuinka hieno paikka tämä kesällä. Tää on ihan äärettömän hieno kesällä ja järvien ympäröimä ja niinku tosi puhdas. Mä tykkään sen puolesta tosi paljon Sotkamosta." -Pelaaja, Sotkamo

Vimpelin haastateltava pelaaja nosti esiin mielenkiintoisen näkemyksen siitä, että Vimpelin kunnalla on hyvä sijainti pelimatkojen kannalta verrattuna esimerkiksi Itä-Suomen joukkueisiin. Näin ollen pelimatkat eivät kasva Vimpelistä käsin liian pitkiksi. Haastateltava on saanut tarjouksia vuosien saatossa muistakin seuroista, mutta hän ei ole lähtenyt Vimpelistä.

"No kyllä se nyt on joskus mielessä käynyt, että millaista olisi pelata muualla, mutta en tiedä onko ihan sille asteelle ikinä päässyt, että se olisi konkreettinen asia. Silloin viimeksi, kun kysyttiin, niin sitä mieltii hetken, että minkälaista se olisi, mutta toki siihen vaikutti sekin, kun pelimatkat oli siellä niin pitkiä, että ei yhtään kiinnosta bussissa istua." -Pelaaja, Vimpeli

Molemmat aineistoon haastatelluista huippupelaajista kokivat ensisijaisesti tärkeimmäksi asiaksi siirtopäätöksiä tehdessä sen, että joukkue, jossa jatkaa tai johon menee, pystyy taistelemaan uskottavasti mestaruudesta. Tähän vaikuttaa oleellisesti myös se, että joukkueen nykyiset tähtipelaajat jatkavat seurassa pelaamista. Jotta tämä on mahdollista, niin täytyy olla pitovoimaa, joka pelaajat pitää kunnassa. Muiden huippupelaajien päätökset jatkamisesta vaikuttavat radikaalisti menestysmahdollisuuksiin ja näin ollen pieni vaihtuvuus on omiaan lisäämään menestymistä huipulla.

"No varmasti se vaikuttaa, että mitä muut pelaajat tekee, että totta kai se vaikuttaa, että jos moni lähtee, niin sitten itsekkin vois mieltiä, mutta sitten jos moni haluaa jatkaa niin sitten sama homma itsellä, että varmasti se pelaajarunko, että ketä pelaa, kuka on pelinjohtaja, niin niissäkin omat painonsa, mutta kyllä aika hyvissä ajoin yleensä tulee tehtyä nämä päätökset, että aika isoja muutoksia pitää olla jos jonnekin lähtee." -Pelaaja, Vimpeli

6 Yhteenveto

Tutkielmani tarkoitus on tutkia pesäpallon ja kunnan elinvoiman yhteyttä, ja tässä kapaleessa vedän yhteen, millaisia tuloksia aineiston pohjalta saatiin. Tutkielman kolme tutkimuskysymystä olivat, mikä on pesäpallon merkitys kuntien elinvoimalle, mikä on kunnan merkitys pesäpalloseuroille ja millä perusteella pelaajat tekevät päätöksensä siitä jäävätkö seuraan vai vaihtavatko seuraa? Vastaan seuraavissa alaotsikoissa tutkimuskysymyksiin. Tämän tutkielman tarkoitus ei ole vastakkainasettelu tapaustutkimusten kuntien ja urheiluseurojen välillä, vaan tarkoitus on tutkia millainen yhteys pesäpallon ja kuntien elinvoiman välillä on. Molempien kuntien pesäpalloseurojen menestyksen taustalla oli paljon samanlaisia asioita, mutta myös paljon hyvin erilaista.

Haastatteluissa saatiin monipuolisia vastauksia elinvoiman käsitteelle, mutta tämän tutkielman näkökulmasta katsottuna työpaikkojen ja yritysten määrä, peruspalvelut ja harrastusten määrä nousivat esiin tärkeimpinä elinvoimaisuuden mittareina. Yhteisenä kuntien elinvoimaisuuden haasteena esiin nousi työllisten määrän vähentyminen, joka on haaste molempien tutkielmassa esiintyvien kuntien kohdalla. Pesäpallo nähtiin tärkeänä osana sekä Sotkamon että Vimpelin kunnan elinvoimaa ja kuntien asukkaiden identiteettiä niin pelaajien, seuratyöntekijöiden kuin myös kuntapäätäjien puolelta.

Molemmat urheiluseuroista hyötyvät merkittävästi kunnassa tapahtuvasta matkailusta, mutta kumpikin seura on osaltaan myös itse vauhdittamassa matkailun vetovoimaa alueella. Ottelutapahtumat ovat kesämatkailijoille lähes pakollisia elämyksiä, jotka on koettava vähintään kerran elämässä. Monelle siitä on saattanut tulla myös jokavuotinen tapa. Mikäli lomareissun ajankohdalle ei satu Sotkamon Jymyn tai Vimpelin Vedon peliä, niin pesäpallostadion on myös kulttuurillisena nähtävyytenä tärkeä paikka, jossa tullaan monesti vierailemaan.

Sotkamon Jymy on muutettu osakeyhtiömuotoon (SuperJymy Oy) vuonna 1999, ja heidän toimistollaan on kokoaikaisesti töissä useampia henkilöitä. Sotkamon Jymyn seuratyöntekijä näki, että osakeyhtiön perustaminen oli välttämätöntä, jotta seura voi pysyä

kilpailussa mukana ja hallita pesäpallo-organisaation ylläpidosta koituvia taloudellisia riskejä. Seurassa myös tiedostettiin se riski, että yhteisöllisyys voi vähentyä. Näin ei nähtävästi ole kuitenkaan käynyt, sillä seura on tehnyt erittäin laadukasta työtä markkinoinnin saralla.

Vimpelin Veto on yleisseura, jonka alla on myös muita urheilulajeja, kuten esimerkiksi SM-tasolla pelaava naisten koripallojoukkue. Vimpelin Veto on yhdistys, joka toimii pääasiallisesti talkoovoimin. Vimpelin Vedon seuratyöntekijä oli sitä mieltä, että yhtiöittäminen ei Vimpelissä onnistuisi, koska siitä saattaisi seurata yhteisöllisyyden katoaminen, joka on seuran suurimpia vahvuuksia ja ylpeyden aiheita ja tätä kautta saattaisi seurata myös talkoolaisten katoaminen.

Seuraavissa alaotsikoissa esitän tutkielmani tutkimuskysymyksiin vastauksia aineiston ja haastattelujen pohjalta.

6.1 Mikä on pesäpallon merkitys kuntien elinvoimalle?

Pesäpalloseuroilla on valtava merkitys Sotkamon ja Vimpelin elinvoimaisuudelle, mutta täytyy muistaa, että pesäpallo on vain yksi suuri palanen kokonaisuutta, johon liittyy paljon muutakin. Pesäpalloseurat tarjoavat nuorille tarvittavia esikuvia, mahdollisuuden tavoitella unelmiaan kotikunnassaan ilman, että tarvitsisi muuttaa toiseen kaupunkiin tai kuntaan. Niille, jotka eivät ammattilaisuutta tavoittele tai eivät sille tasolle yllä, pesäpallo tarjoaa mukavan harrastuksen hyvässä seurassa ja paikan verkostoitua ja luoda uusia ystävyysuhteita. Esimerkiksi eläkeläisille pesäpalloseurat tarjoavat kunnassa korvaamattoman tärkeän paikan tavata samanhenkisiä ystäviä ja verkostoitua sekä toimia jopa talkoolaisena kotikunnan pesäpalloseurassa. Koska pesäpalloilijat ovat suhteellisen nuoria, he tarvitsevat junioripolun ja koulutusmahdollisuuksia, jotta voivat olla tyytyväisiä elämänsä pienissä kunnissa. Mikäli edellä mainitut asiat ovat kunnossa, niin seurat saavat

vuosittain omasta junioripolusta kentälle uusia vastuunkantajia, joiden avulla voivat menestyä. Tätä kautta pesäpallotalous pyörii vahvistaen pesäpallokulttuuria ja identiteettiä ja lopulta myös kunnan elinvoimaa.

Molemmissa kunnissa pesäpallokenttä sijaitsee ihan kunnan keskustassa keskeisellä sijainnilla ja tästä syystä käynnissä olevaa pesäpalloa ei voi olla huomaamatta kylällä liikkeessa. Pesäpallostadion on myös itsessään yksi merkittävimmistä infrastruktuureista molemmissa kunnissa, niin se herättää myös kiinnostusta alueella. Näin ollen ihmiset joutuvat niin sanotusti osaksi pesäpalloa tavalla tai toisella aina vauvasta vaariin. Pesäpallopelin ollessa käynnissä ovat Sotkamon ja Vimpelin keskustan alueet täynnä parkkeerattuja autoja. Lisäksi stadionilta kuuluvan tunnelman aistii ja kuulee, mikäli liikkuu keskustassa pelin aikaan.

Sotkamossa pesäpallo on valtava vetovoimatekijä koko kunnalle. Sotkamon seuratyöntekijän ja kuntapäätäjän mukaan Sotkamossa ei välttämättä olisi enää edes lukiota ilman pesäpalloa, vaan lukio saattaisi löytyä esimerkiksi vain Kajaanista. Ja mikäli lukio kuitenkin olisi, niin siellä ei ainakaan olisi yhtä paljon opettajia ja kursseja kuin tällä hetkellä on, joten pesäpallon roolia voidaan pitää hyvin merkittävänä koko Sotkamon elinvoiman kannalta. Sotkamon lukiossa on Sotkamon seuratyöntekijän mukaan vuosittain peräti 50–60 pesäpalloilijaa, joista suurin osa on ulkopaikkakuntalaisia, jotka eivät maakuntaan muuttaisi ilman pesäpalloa. Näistä myös osa on jäänyt Sotkamoon pelaamaan pesäpalloa ja tekemään töitä pidemmäksikin aikaa.

Pesäpallo muodostaa Sotkamoon ainutlaatuisen pehmeän vetovoimatekijän, jonka uudelleenrakentaminen tai kopiointi toiseen kaupunkiin tai kuntaan olisi lähes mahdotonta, sillä Jymyn ainutlaatuisen pesäpallohistorian ja kulttuurin rakentaminen on alkanut jo 1930-luvulla. Kainuun maakunnasta Sotkamon ympäriltä löytyy kuntia, kuten Hyrynsalmi ja Paltamo, jotka ovat jääneet asukasluvultaan Sotkamoja paljon pienemmiksi kunniksi. Ilman pesäpallon ja matkailun symbioosia Sotkamokaan ei välttämättä olisi kasvanut näin isoksi mitä se on.

Vimpelissä pesäpallolla on merkittävä rooli kuntalaisten alueellisen identiteetin ja jopa pitovoiman vahvistamisessa. Yhdessä koetut menestyksen ja mestaruuksien vuodet ovat ainutlaatuisia muistoja kuntalaisille, jotka vahvistavat kunnan asukkaiden alueellista identiteettiä. Vimpelin haastateltavissa korostuikin kunnia, ylpeys ja yhteisöllisyys, jota Vimpelin Vedon yhteisöön kuulumisen kasvattaa. Pesäpallo luo Vimpeliin täysin ainutlaatuisen pehmeän vetovoimatekijän ja tarinan, jonka rakentaminen on aloitettu lähes lähestulkoon sata vuotta sitten. Vimpeliläiset yritykset ovat ahkeria pesäpallon tukijoita, ja Vimpelin Veto tarjoaakin paikallisille yrityksille valtavaa näkyvyyttä valtakunnallisissa medioissa, sillä esimerkiksi kentänlaitamainokset ja Vedon pelipaidan logot ovat televisoiduissa otteluissa näkyvillä valtavalle määrälle ihmisiä. Voidaankin siis todeta, että vimpeliläiset yritykset eivät pelkästään hyvä hyvyttään tue pesäpallotoimintaa, vaan myös itse hyötyvät pesäpallon tuomasta näkyvyydestä.

6.2 Mikä on kunnan merkitys pesäpalloseuroille?

Kunnan tärkeimpänä tehtävä on toimia pesäpallotoiminnan mahdollistajana ja tarjota harjoitus- ja peliolosuhteet, joissa ammattimaista urheilutoimintaa on mahdollista harjoittaa. Sekä Sotkamossa että Vimpelissä kunta omistaa pesäpallostadionin, jota se vuokraa urheiluseurojen käyttöön. Näin ollen myös pesäpallostadionin kunnossapitoon ja remontointiin liittyvät askareet ovat kunnan vastuulla. Molemmat kunnat ovat havainneet, että urheiluseurat ovat sekä Sotkamossa että Vimpelissä niin merkittäviä ihmisten liikuttajia, hyvinvoinnin lisääjiä ja kuntalaisten identiteetin vahvistajia, että niiden tukeminen kaikin tavoin on tärkeää. Kunnan tehtävä on silti tukea tasapuolisesti myös muita kulttuuri- ja urheiluseuroja, mutta samaan aikaan silti annettava erikoishuomiota pääsarjatasolla toimiville organisaatioille. Kunta tukee seurojen omia junioripolkuja myös urheilulukion avulla. Urheilulukio vahvistaa seurojen omaa pelaajakasvatusta, jonka kautta seurat pysyvät omavaraisina pelaajiston suhteen.

Sotkamon kunnan imago on rakentunut Vuokatin lomakesuksesta, pesäpallosta ja Sotkamon Jymystä. Nämä asiat nousevat varmasti ensimmäisinä esiin Sotkamon kunnasta puhuesssa. Jymy on niittänyt menestystä pesäpallossa ja on voittanut myös eniten Suomen mestaruuksia suomalaisessa pesäpalloilussa. Kunta itsessään ei välttämättä hyödynnä Sotkamon Jymyä markkinoinnissaan ihan niin paljoa kuin voisi, mutta sotkamolaiset yritykset taas käyttävät monesti pelaajia hyödyksi markkinoinnissaan. Sotkamon kunnan kohdalla täytyy kuitenkin muistaa, että kyse on yli 10 000 asukkaan kunnasta, jossa on myös muutakin toimintaa ja näin ollen kunta haluaa varmasti luoda imagoaan monipuolisesti myös muiden vahvuuksien kautta. Sotkamon kunnan sivuilla vieraillessa Vuokatin merkityksen huomaa jo etusivulla. Sotkamon Jymyllä on paljon myös valtakunnallisesti toimivia isoja yrityksiä kumppaneinaan, mutta myös paikallisten yritysten tuki on seuralle tärkeää.

Vuokatin urheilulukion markkinoinnissa pesäpallopelaajat ovat avainasemassa imagoa ja vetovoimaa luodessa. Urheilulukion avulla Sotkamon Jymy on saanut vuosien saatossa paljon uusia pelaajia sekä juniorien että aikuisten pääsarjatasolle saakka. Näin ollen urheilulukion avulla kunta tukee välillisesti myös Sotkamon Jymyä. Hyvä esimerkki Sotkamon kunnan tuesta Jymylle on myös tällä hetkellä rakennettava uusi moderni pesäpallostadion, johon tulee katettu katsomo sateen varalta ja moderneja videotauluja mahdollistamaan Jymylle esimerkiksi yhteistyökumppaniensa esilletuontia ottelutapahtumissa. Sotkamon Jymy hyötyy merkittävästi Vuokatin lomakeskuksen matkailusta. Näin ollen on tärkeää Jymyn kannalta, että kunta panostaa matkailuun ja Vuokatin alueeseen jatkosakin. Lisäksi Sotkamon Jymyn ja kunnan kannattaa jatkaa Vuokatin urheilulukion markkinointia, sillä se hyödyttää merkittävästi molempia osapuolia.

Vimpelin kunnan imago on muodostunut ehkä vielä Sotkamoakin vahvemmin pesäpallon ympärille. Vimpeli tosin on hyvin pieni kunta, jolle Vimpelin Vedon pesäpallojoukkueen kaltainen menestystarina on ehkä vieläkin uskomattomampaa kuin Sotkamossa. Pesäpallo on Vimpelin seudun erityispiirre, joka muodostuu pitkästä historiasta ja vimpeli-

läisestä identiteetistä, jossa korostuu etenkin yhteisöllisyys. Vimpelin Veto toimiikin erinomaisena markkinoijana Vimpelin kunnalle pelatessaan pesäpalloa kesäisin ympäri Suomen. Vimpelin kunta käyttää pesäpallon ympärille muodostunutta kuntalaisten alueellista identiteettiä hyväkseen myös kunnan markkinoinnissa. Vimpelin Veto ilmiönä ei välttämättä olisi niin suuri kuin mitä se on, ellei seura menestyisi vuodesta toiseen. Vimpelissä kunta myös tukee pesäpallotoimintaa suoraan verovarjoilla vuosittain. Tämä on varmasti myös perusteltua, sillä seura tuottaa kuntalaisille ainutlaatuisia elämyksiä. Vimpelissä myös kunnassa sijaitsevat yritykset ovat merkittäviä pesäpallotoiminnan mahdollistajia sponsoroimalla seuraa. Tämän lisäksi pelaajat, jotka työskentelevät vimpeliläisissä yrityksissä pelaamisen ohella pystyvät usein järjestämään peleihin ja harjoituksiin vaa-dittavia vapaita helpommin kuin ehkä muualla pystyisivät. Vimpelissä on Vimpelin kun-tapäättäjän esiintuomat yli tuhat teollisuuden alan työpaikkaa, jotka toimivat kovina ve-tovoimatekijöinä alueella.

Vimpelin kunnalle tärkeä vetovoimatekijä on myös Lakeaharjun loma- ja laskettelukeskus, jossa vierailee Vimpelin haastateltavan kuntapäättäjän mukaan satoja tuhansia ihmisiä vuodessa. Voidaankin katsoa, että Lakeaharjun toimintaa tukemalla kunta auttaa samalla myös Vimpelin Vetoa, sillä matkailun houkuttelevuus on tärkeää myös Vimpelin Vedolle, jonka ottelut kesäisin ovat tärkeä elementti alueella vieraileville matkailijoille. Vimpelin lähistöllä sijaitsee myös paljon kesämökkejä, jotka ovat tärkeässä roolissa kesän yleisö-määrien suhteen. Vaikka kyse onkin pienestä alle 3000 asukkaan Vimpelin kunnasta, niin on hyvä muistaa, että alueen mökkikansa nostaa kesäisin väliaikaisesti alueella toimivien ihmisten määrää merkittävästi.

Matkailun merkitys Vimpelin kunnalle on myös hyvin merkittävä, sillä se on mahdollista-massa kesän noin 20–25 kotipelin tapahtumaan isoa yleisömäärää ja tätä kautta Vimpe-lin Vedolle pääsylippu- ja kioskituloja. Kunta on isossa roolissa myös kesällä 2022 ensim-mäistä kertaa järjestettävissä pesäpallofestivaaleissa, johon idea alun perin on lähtenyt nimenomaan Vimpelin kunnalta. Vastaavilla tempauksilla Vimpelin kunta vahvistaa mat-kailua alueella entisestään ja tekee Vimpelistä vetovoimaisemman kesämatkailukohteen.

6.3 Millä perusteella pelaajat tekevät päätöksensä siitä jäävätkö seuraan vai vaihtavatko seuraa?

Haastateltavat huippupesäpalloilijat olivat hyvin erilaisista taustoista olevat henkilöt, joilla oli myös erilaiset periaatteet pelaajasiirtojen taustalla. Erilaisuuteen vaikutti myös se, että Sotkamon haastateltavan pelaajan kotikaupungissa ei ole pesäpalloujoukkuetta huipputasolla, joten hän on ollut pakotettu muuttamaan pesäpallon vuoksi. Hänellä ei näin ollen siis ole ollut mahdollisuutta taistella mestaruuksista synnyinpaikassaan. Vimppelin haastateltava pelaaja on vimpeliläinen, joka on koko peliuransa ajan saanut pelata kotikylässään huippujoukkueessa, joka taistelee mestaruudesta vuodesta toiseen. Tämä on saattanut myös vähentää pelaajan halua vaihtaa seuraa, sillä mestaruuksista taisteleminen oli aineiston perusteella molemmille pelaajille joukkueen sijaintia tärkeämpi asia.

Sotkamon haastateltavan pelaajan oma alueellinen identiteetti on muodostunut kotikaupungissaan palveluiden ja ihmisten äärellä. Tästä syystä pelaaja on ollut uuden äärellä asuessaan Sotkamossa. Pelaaja on kaivannut Sotkamossa ollessaan enemmän palveluita, vaikka ei niitä kertomansa mukaan välttämättä ehtisi käyttämäänäkään. Lisäksi pelaajan mielestä olisi mukavaa ainakin ajatuksen tasolla, jos kotiin olisi helpompi päästä julkisilla, vaikka ei kiireisen pesäpallokesän vuoksi välttämättä ehtisi juuri kotona käydäkään. Nämä olivat tutkielman kannalta erittäin mielenkiintoisia asioita. Pelaajan identiteetti on kasvanut niin vahvasti kaupunkiin, että pelkkä palveluiden läsnäolo ja palveluiden käyttämisen mahdollisuus loisi hänelle erilaisen kokemuksen nykyisestä asuinpaikastaan. Voidaankin siis katsoa, että pelaaja kaipaisi vapaa-ajalle enemmän mahdollisuuksia, joita ei välttämättä Sotkamosta löydy.

Sotkamon Jymyn haastateltavan pelaajan kahden ensimmäisen vuoden alueellinen identiteetti muodostui paljon myös ympäristöön liittyvistä alueen sosiaalisista ominaisuuksista. Haastateltava on kuitenkin tavoitteellinen urheilija ja on halunnut pelata Sotkamon Jymyssä, jotta voi joka vuosi taistella uskottavasti Suomen mestaruudesta. Henkilö ei tuonut haastattelussa esiin, että mestaruuden kokeminen Sotkamossa olisi vaikuttanut hänen kokemukseensa Sotkamosta asuinpaikkana.

Näin ollen voidaan sanoa, että Sotkamon haastateltavan kohdalla kunnan elinvoima näyttelee jonkinlaista roolia seurasiirroissa, mutta menestymismahdollisuudet näyttelevät aina kuitenkin suurempaa. Pesäpallo on ollut merkittävä vetovoimatekijä Sotkamossa haastateltavalle, koska ilman pesäpalloa henkilö ei todennäköisesti Sotkamossa asuisi tai edes vierailisi siellä kuin ainoastaan vieraspelien merkeissä. Haastateltava voisi tietysti ehdoin olla valmis siirtymään esimerkiksi Helsinkiin pelaamaan pesäpalloa, mikäli jonain päivänä nousisi miesten pääsarjatasolle. Joukkueella tulisi tässä tilanteessa olla kuitenkin olla kunnianhimoinen suunnitelma tulevaisuudesta, jotta siirto voisi olla realistista. Sotkamon haastateltavan pelaajan voidaan katsoa käyvän pientä taistelua menestymisen ja viihtyvyyden välillä, mutta sanomansa mukaan vaaka kallistuu kuitenkin menestymisen puolelle.

Vimpelin Vedon haastateltavan pelaajan oma alueellinen identiteetti on muodostunut hyvistä nuoruusmuistoista. Henkilö pitää Vimpelissä vierailusta, koska tuntee kaikki kulmat ja on viettänyt siellä koko nuoruutensa. Haastateltavaa on kysytty myös muihin Superpesis-seuroihin, mutta hänen mukaansa siirto ei ole ollut lopulta kovinkaan lähellä. Henkilön kokema alueellinen identiteetti Vimpeliin on muodostunut erittäin vahvasti pesäpallosta ja Vimpelin Vedosta ja edellä mainittujen asioiden voidaankin katsoa olevan hänen kohdallaan merkittäviä pitovoimatekijöitä. Haastateltava kokee Sotkamon haastateltavaa huomattavasti vahvempaa emotionaalista kiintymystä paikkoihin, mutta tämä on varmasti selitettävissä myös sillä, että hänen kokemansa identiteetti perustuu kotikunnassa kokemiinsa tapahtumiin ja tästä syystä side voi olla vahvempi kuin Sotkamon haastateltavalla. Mikäli tulisi vastaan tulevaisuudessa tilanne, että Vimpelin Veto ei enää taistelisi uskottavasti mestaruudesta, niin haastateltava voisi mahdollisesti joutua miettimään muitakin vaihtoehtoja. Niin kauan, kun Veto saa pidettyä huippupelaajansa joukkueessaan, niin haastateltavalla ei ole tarvetta pelata muissa seuroissa, koska haluaa tavoitella mestaruuksia nimenomaan kasvattajaseurassaan Vimpelin Vedossa.

Sotkamon Jymy on seuratyöntekijän mukaan kokenut, että pelaajien houkuttelusta on tullut aavistuksen aiempaa haastavampaa, mutta Jymy on onnistunut silti pysymään jatkuvasti kärjen tuntumassa ja menestymään, joka on mahdollistanut seuralle yhä hyvien pelaajien hankkimisen. Sotkamon Jymyn pelaajapolitiikka perustuu vahvaan omaan juniorityöhön ja urheilulukion kautta tuleviin nuoriin. Lisäksi huipulla pysymiseen tarvitaan aina muutamia täsmävahvistuksia.

Jymy yrittää luoda erilaisin keinoin pitovoimatekijöitä ja juurruttaa pelaajiaan alueelle, jotta pelaajasuhteista tulisi pitkäaikaisia, eikä ainoastaan muutaman vuoden mittaisia. Tärkeää seuralle on se, että pelaajalle ja pelaajan perheelle sekä läheisille muodostuisi muitakin siteitä Sotkamoon kuin ainoastaan pesäpallo. Näitä pitovoimaa vahvistavia siteitä ovat esimerkiksi työpaikka tai lapsen koulupaikka Sotkamossa. Jymylle on seurana tärkeää, että pelaaja toisi Sotkamoon mukanaan myös perheen, sillä mikäli näin ei kävisi, niin se tarkoittaa seuratyöntekijän mukaan automaattisesti sitä, että pelaaja pelaa maksimissaan muutaman vuoden seurassa. Seuran riveissä pelaa tänä päivänä sellaisia pelaajia, jotka ovat alun perin tulleet Sotkamoon urheilulukioon ja jääneet sille tielle kymmeniksi vuosiksi. Tämä tukee myös Sotkamon pelaajapolitiikkaa. Jymy kannustaa pelaajiaan lähtemään opiskelemaan myös muualle ja hankkimaan koulutuksen, mutta korostaa kuitenkin sitä, että seurassa voi aina pelata, vaikka asuisi muualla talvikauden. Tämä on tärkeää sekä Jymylle, että Sotkamolle, sillä Sotkamon on mahdollista myös saada tätä kautta korkeasti koulutettua työvoimaa kuntaan.

Vimpelin Veto hankkii muodostaa joukkueensa lähtökohtaisesti seuran omista kasva-teista ja lähialueen pelaajista. Ainoastaan täsmävahvistuksia joukkue voi hankkia tarvittaessa muualta Suomesta. Suurin osa Vedon pelaajistosta koostuu tällä hetkelläkin vimpeliläisistä sekä lähialueen halsualaisista ja veteliläisistä pelaajista. Edellä mainittujen kuntien pesäpalloseurat tekevät paljon yhteistyötä ja kasaavat jo junioreikäluokista lähtien yhteisiä joukkueita. Vimpelin lukion pesäpallolinjalla suurin osa opiskelijoista on myös edellä mainituista kunnista. Vimpelin lukio ei kerää lähtökohtaisesti pelaajia yhtä

laajalta alueelta kuin Sotkamon lukio, mutta Vimpelin lukion pesäpallolinjan toiminta tukee Vedon pelaajastrategiaa erinomaisesti.

Vimpelin Vedolla on myös pelaajia, jotka asuvat esimerkiksi Seinäjoella ja Jyväskylässä, joten opintojen ja työelämän yhdistäminen pesäpalloon on mahdollista Vedossa. Jyväskylässä asuvat muuttavat kuitenkin kesäkauden ajaksi Vimpeliin. Seinäjoella asuvat pelaajat taas pystyvät harjoittelemaan ja pelaamaan Seinäjoelta käsin myös kesällä, sillä välimatka on suhteellisen lyhyt.

7 Johtopäätökset

Tutkielmasta käy ilmi, että pesäpallo on sekä Sotkamossa että Vimpelissä ainutlaatuinen pehmeä vetovoimatekijä, jota ilman molemmat kunnat näyttäisivät erilaiselta kuin miltä ne nyt näyttävät. Lisäksi sotkamolaisten ja vimpeliläisten alueellinen identiteetti olisi erilainen ja rakentunut erilaisten asioiden ympärille ilman pesäpalloa. Pesäpallo tarjoaa unohtumattomia elämyksiä, hyvinvointia, sosiaalisia kohtaamisia sekä elinvoimaa kuntalaisille. Pesäpallo parantaa myös Sotkamon ja Vimpelin imagoa, sillä molemmat kunnat tunnetaan pesäpalloseuroistaan. Zimmerbauerin (2008, s. 66) mukaan alueellinen identiteetti luo perustan imagon kehittämiseksi. Niillä kunnilla, joihin samaistutaan heikosti ja joita tunnetaan huonosti imagon vahvistaminen on huomattavasti haastavampaa.

Johtopäätöksiä tehdessä on hyvä muistaa, että tutkielman aineisto on peräisin kuudelta haastateltavalta, joten isommalla otannalla tutkielman tulokset voisivat näyttää erilaisilta. Tutkielman aineistosta kävi hyvin ilmi se, miten paljon haastateltavat ovat pesäpallon mahdollisuuksiin ja haasteisiin perehtyneet. Sotkamon Jymy on seurana erittäin hyvin perillä siitä, miten se on saavuttanut asemansa ja mitä sen tulisi tulevaisuudessa tehdä. Tässä tutkielmassa tehdyt havainnot eivät ole siis sinänsä mitään uusia asioita, mutta toki niiden kirjoittaminen tutkielman muotoon saattaa tuoda jotain uusia ideoita kunnille ja seuroille. Molemmissa kunnissa oli samoja asioita, mutta myös paljon erilaisia. Vaikka seurat ovatkin pitkäaikaisia kiistakumppaneita kentän puolella, voivat molemmat seurat varmasti oppia toisiltaan jotain kehittääkseen toimintaansa. Sotkamon Jymyn kohdalla tutkielman aineistossa korostui liiketoimintanäkemyks ja vahva strategia, millä tulevaisuuden haasteita voidaan ratkaista. Vimpelin Vedon kohdalla korostui vahva yhteisöllisyys ja ylpeys, joka koetaan kunnassa isona voimavarana ja jonka varaan toiminta perustetaan.

Molemmissa kunnissa yhdistyy se, että sekä Sotkamo että Vimpeli ovat ihmisten mukaan kesäisin tosi hienoja paikkoja. Näin ollen ei olekaan ihme, että matkailu on iso osa näiden kuntien identiteettiä. Pesäpallo sopii tähän kuvioon mukaan erinomaisesti, sillä se tun-

netaan Suomen kansallispeleinä ja luonnollisesti kesälajina. Rungas matkailu kunnissa tukee pesäpallotoiminnan jatkuvuutta ja mahdollistaa urheiluseuroille kesäisin korkeat yleisömäärät. Matkailun merkitys molemmille kunnille on korvaamaton, sillä yleisömäärät olisivat todennäköisesti merkittävästi pienemmät kesäisin ilman matkailua ja liikevaihto huomattavasti pienempää. Tämä taas johtaisi siihen, että seurojen palkanmaksukyky olisi huonompi ja näin ollen seurat eivät välttämättä pystyisi pitämään huippu pelaajiaan kiinnitettyinä. Ilman matkailua kunnissa, molempien seurojen toiminta näyttäisi hyvin erilaiselta. Matkailu, kesä ja pesäpallo liittyvät tutkielman perusteella erittäin keskeisesti toisiinsa, joten onkin mielenkiintoista pohtia, että voisiko Sotkamossa ja Vimpelissä pärjätä esimerkiksi jääkiekkjoukkue? Vimpelissä SM-tasolla pelaa myös koripallojoukkue, jonka pelikausi sijoittuu talveen, joten koripallojoukkueen menestystä ei voida ainakaan kesämatkailulla selittää.

Kunnan tehtävä pesäpalloseuran näkökulmasta on mahdollistaa seuroille hyvät harjoitus- ja peliolosuhteet sekä tukea toimintaa urheilulukion avulla. Urheilulukion pesäpallolinjat ovat molemmissa elintärkeitä sekä kunnille että pesäpalloseuroille. Sotkamossa se näyttlee ehkä jopa aavistuksen isompaa roolia, mutta Sotkamo on siitä myös ehkä itse osannut tehdä isomman ja näkyvämmän asian. Sotkamon kunta ja Jymy markkinoivat myös Vuokatin urheilulukion pesäpallolinjaa näkyvämmän ja tästä syystä se on houkuttanut lupaavia junioreita laajemmalla säteellä kuin Vimpelin lukio. On tosin tärkeää muistaa, että Vimpelin urheilulukion pesäpallolinja, joka koostuu lähialueen pelaajista – tukee Vimpelin Vedon pelaajastrategiaa, joka on koostaa joukkue vimpeliläisistä ja lähialueen pelaajista.

Itseäni tutkielmaa tehdessä yllätti se, miten läheisesti kaikki pesäpallotoiminnan mahdollistavat tekijät lopulta linkittyvät toisiinsa. Jos Sotkamossa tai Vimpelissä ei olisi matkailua, niin pesäpallo näyttäisi huomattavasti erilaiselta. Jos taas pesäpallon pudottaisi pois, niin matkailu näyttäisi huomattavasti erilaiselta alueilla. Jos esimerkiksi Vuokatissa ei olisi urheilulukiota, niin millainen olisi Sotkamon Jymy tällä hetkellä? Ja jos taas Sotkamon Jymy ei olisi, niin millainen olisi Sotkamon lukio tänä päivänä? Näiden toimintojen

säilyttäminen ja ylläpito ovat vähintään yhtä tärkeitä sekä urheiluseuroille kuin kunnille. Voidaankin sanoa, että pesäpallo, matkailu ja urheilulukio muodostavat sekä Sotkamossa että Vimpelissä positiivisen aluekehityksen kehän, jossa jokainen ruokkii toistaan. Pesäpalloseurojen tulisi tehdä itsestään vieläkin tärkeämpiä toimijoita kunnissa ja olla myös yhteiskunnallisesti aktiivisia toimijoita, jotka vahvistavat kuntien elinvoimaa ja muovaavat ihmisten alueellista identiteettiä. Pesäpalloseurat voivat esimerkiksi ottaa kunnassa isompaa vastuuta varhaiskasvatuksesta ja integroitua vahvasti myös koulumaa-ilmaan vain muutamia esille tulleita esimerkkejä kertoakseni.

Menestyminen on tärkeää molemmissa kunnissa, mutta Vimpelissä se saattaa olla vielä isommassa roolissa. Sotkamo on pystynyt rakentamaan ympärilleen leveän organisaation, joka todennäköisesti kestäisi huonompiakin jaksoja, mutta Vedon putoaminen useammaksi vuodeksi esimerkiksi sijoille 5–8 voisi aiheuttaa haasteita seuralle. Urheiluseuran tuleekin aina varautua kaikkeen – myös siihen, että mahdollisen menestyksen kaikkoomisen myötä Vimpelin Vedon yhteisöllisyys voisi joutua koetukselle. Niin kauan kuin Vimpelin juniorityö toimii niin hyvin kuin se tällä hetkellä toimii ja avainpelaajat pysyvät seurassa, niin edellä mainitut uhkakuvat eivät ole välttämättä kovinkaan realistisia. Vimpelin Vedolle voisi olla hyödyllistä myös kannustaa nuoria pelaajiaan opiskelemaan ja antaa tukensa sille, että pelaajan on mahdollista pelata pesäpalloa Vimpelin Vedossa ja opiskella samaan aikaan esimerkiksi Seinäjoen ammattikorkeakoulussa tai Vaasan yliopistossa. Tätä kautta myös Vimpeli voisi saada myös korkeasti koulutettua työvoimaa kuntaansa.

Mielestäni Sotkamon ja Vimpelin kohdalla pesäpallokentän keskeinen sijainti kuntien keskustassa on valtavan tärkeä asia molemmille pesäpalloseuroille. Mikäli kenttä olisi jollain syrjäisemmällä sijainnilla, niin kuntalaiset eivät välttämättä kasvaisi pesäpallotoimintaan kiinni yhtä vahvasti kuin nyt, sillä nykyisellään sen tunnistaa kaukaa, kun stadionilla on peli alkamassa. Iso tapahtuma pienessä kunnassa herättää väkisinkin ihmisten mielenkiintoa ja näin ollen pelissä on jokaisen kuntalaisen lähestulkoon pakko käydä. Otte- lutapahtumissa kuntalaisilla on mahdollisuus nähdä myös paljon tuttuja, joka voi lisätä

kiinnostusta peleissä käymiseen entisestään. Sotkamossa ja Vimpelissä ei ole montaa muuta yksittäistä paikkaa, jossa voisi tavata niin paljon kuntalaisia samaan aikaan kuin pesäpallo-ottelu.

Pesäpallo voi kasvattaa ihmisen kokemaan alueellista identiteettiä kunnassa ja olla näin ollen yksi tärkeä pitovoimatekijä kunnan asukkaalle. Monipaikkaisuus on myös pesäpallossa nykyään yleistä ja pesäpalloa voi pelata ja seurata Sotkamossa ja Vimpelissä, vaikka ei kyseisissä kunnissa itse asuisikaan. Mielenkiintoinen asia onkin mielestäni se, että Vimpelin Vedon pelaajia asuu Seinäjoella myös pelikauden aikana, mutta Sotkamolla ei ole tällä hetkellä samanlaista tilannetta esimerkiksi, että pelaajia asuisi esimerkiksi Kajaanissa. Tämä voi kertoa joko siitä, että Vimpelillä on pelaajia, jotka opiskelevat tai tekevät töitä Seinäjoella, mutta Sotkamon pelaajilla on ainakin tällä hetkellä töitä Sotkamossa. Täytyy tosin muistaa, että Sotkamo on asukasluvultaan noin kolme kertaa suurempi kunta, joten se, että työpaikkoja olisi mahdollisesti Sotkamossa enemmän, ei sinänsä olisi mikään yllätys. Sotkamon seuratyöntekijä kuitenkin totesi, että aiempina vuosina joitain pelaajia on asunut myös Kajaanissa opintojen vuoksi.

Kuntien palvelurakenne ja sijainti suhteessa suurempiin kaupunkeihin voi vaikuttaa siihen, minkä ikäisistä henkilöistä pesäpallojoukkue voidaan koota. Jos koulutus ei ole helpposti saavutettavissa, niin nuoria pelaajia voisi karata kunnasta muualle viimeistään ammattikorkeakouluun tai yliopistoon. Pienempien kuntien pesäpalloseurojen kannattaminen hyödyntää niin sanottua reissupelaajan mahdollisuutta nuorten pelaajien kohdalla pysyäksään kilpailussa mukana. Lisäksi Covid-19 epidemian aikana lisääntynyt etäopiskelu korkeakouluissa voisi olla iso mahdollisuus pienempien kuntien pelaajahankintapolitiikassa.

Tutkielmaa tehdessäni löysin paljon muutakin mielenkiintoista aihepiirin ympäriltä, jotka voisivat olla tutkimisen arvoisia jatkotutkimusaiheita. Superpesiksestä löytyy myös muitakin mielenkiintoisia paikkoja mielenkiintoisilla alueellisilla historioilla, kuten Koskenkorvan kylän joukkue Ilmajoella. Lisäksi Kiteen Pallo, joka toimii Kiteen kaupungissa, joka

on Sotkamoaa vielä aavistuksen pienempi asukasluvultaan. Edellä mainitut joukkueet eivät ole enää viime vuosina pärjänneet, joten olisi mielenkiintoista tutkia sitäkin asiaa, että mitä kyseisissä paikoissa tehdään toisin.

Lähteet

- Aro, T. (2016). *Kaupunkien kovat ja pehmeät vetovoimatekijät. Esitysmateriaali Oulun Kaupunkisuunnitteluseminaari X. 12.10.2016. Noudettu 10.5.2022 osoitteesta: <https://www.slideshare.net/TimoAro/kaupunkien-kovat-ja-pehmet-vetovoimatekijit>*
- Aro, T. (2017). *Blogi: Miksi yhdet alueet ovat vetovoimaisempia kuin toiset? MDI:n blogi. Noudettu 10.5.2022 osoitteesta: <https://www.mdi.fi/yhdet-alueet-vetovoimaisempia-toiset/>*
- Bell, S. & Lane, A. (2009). *Creating Sustainable communities – A Means to Enhance Social Mobility? Local Economy. 24(8), 646–657. <https://doi.org/10.1080/02690940903367892>*
- Campbell, H. (1999). *Professional Sports and Urban Development: A Brief Review of Issues and Studies. The Review of Regional Studies, 29(3), 272–292. <https://doi.org/10.52324/001c.8838>*
- Etelä-Pohjanmaan liitto (2019). *Seutukaupunkien vetovoimatutkimus 2019. Noudettu 7.12.2021 osoitteesta https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/Seutukaup_vetovtutk2019_raporttiLAAJA_14042019.pdf*
- Jauhiainen, S. & Huovari, J (2013). *Kuntarakenne ja alueiden elinvoima. Kaks – Kunnallisuuden kehittämissäätö.*
- Jyväskylän yliopisto (2015). *Empiirinen tutkimus. Noudettu 21.4.2022 osoitteesta: <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/empiirinen-tutkimus>*
- Halonen, T. (2016). *Maineella menestykseen – mainetyö kaupunkiseudun kehittämisen välineenä. Tapaustutkimus maineen ja aluekehityksen yhteydestä kolmella kaupunkiseudulla. Väitöskirja. Rovaniemi: Lapin yliopisto.*
- Hyyppä, M. (2002). *Elinvoimaa yhteisöstä. Sosiaalinen pääoma ja terveys. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.*
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2009). *Tutki ja kirjoita (15. uud. p.). Helsinki: Tammi*
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (2015). *Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus*

- Karvonen, E. (2001). *Tarinoita ja tutkimuksia kaupunkimarkkinoinnista*. Suomen kuntaliitto. Helsinki: Kuntaliitto. Noudettu 10.5.2022 osoitteesta: <https://docplayer.fi/18212723-Tarinoita-ja-tutkimuksia-kaupunkimarkkinoinnista.html>
- Kramer, A. (2022). *Home is where the history is: How today's migration in Germany is shaped by regional identity*. *Journal of regional science*, 62(2), 604–638. <https://doi.org/10.1111/jors.12578>
- Kuntaliitto (2016). *Kuntaviestinnän opas: Ohjeet kunnan ja kuntapalveluja tuottavan yhteisön viestintään ja markkinointiin*. Helsinki: Kuntaliitto. Noudettu 7.12.2021 osoitteesta https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/23036/urn_isbn_978-952-61-3046-0.pdf?sequence=1
- Laamanen, E. & Kultanen, H. (2019). *Seutukaupunkien vetovoimatutkimus 2019*. Noudettu 10.11.2021 osoitteesta https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/Seutukaup_vetovtutk2019_raporttiLAAJA_14042019.pdf
- Lewicka, M. (2008). *Place attachment, place identity, and place memory: Restoring the forgotten city past*. *Journal of Environmental Psychology*, vol 28, issue 3, p. 209–231.
- Maanmittauslaitos (2022). *Superpesiksen paikkakunnat sijoitettuna kartalle*. Kartta tehty osoitteessa: <https://asiointi.maanmittauslaitos.fi/karttapaikka/>
- Makkonen, T. & Kahila, P. (2020). *Vitality policy as a tool for rural development in peripheral Finland*. *Growth and change*, 52(2), 706–726. <https://doi.org/10.1111/grow.12364>
- Paananen, H., Haveri, A. & Airaksinen, J. (2014). *Kunta elinvoiman johtajana*. Acta 255. Helsinki: Kuntaliitto.
- Paasi, A. (2017). *Alueiden ja paikkojen historia ja identiteetti*. *Kotiseutu*, 104, 9–23. Helsinki: Suomen kotiseutuliitto. Noudettu 7.12.2021 osoitteesta https://www.researchgate.net/profile/Anssi-Paasi/publication/318572605_Alueiden_ja_paikkojen_historia_ja_identiteetti/links/5975a34caca2728d02545edb/Alueiden-ja-paikkojen-historia-ja-identiteetti.pdf

- Pesäpalloliitto (2021a). *Mitalistit*. Noudettu 10.11.2021 osoitteesta <https://www.pesis.fi/pesis-info/historia/mitalistit/>
- Pesäpalloliitto (2021b). *Historia*. Noudettu 9.12.2021 osoitteesta <https://www.pesis.fi/pesis-info/historia/>
- Pyykkölä, M. & Vuorensola, M. (2018). *Kuinka johtaa elinvoimaa?: Viiden kaupungin tapautus tutkimus elinvoiman määrittelystä, organisoinnista ja johtamisesta*. Helsinki: Kuntaliitto
- Rainisto, S. (2003). *Success factors of place marketing: A study of place marketing practices in Northern Europe and the United States*. Väitöskirja. Espoo: Teknillinen korkeakoulu.
- Rasilainen, M. (2022). *Pesäpallo-tilastoja 1921-*. Noudettu 1.2.2022 osoitteesta: <http://www.mrasilainen.com/scripts/sarjat.php>
- Raunio, M. (2000). *Kauniit kaupungit rohkeille osaajille. Eli kaupunkiympäristö ja imago kaupunkiseudun kehittämisen välineenä. 14 näkökulmaa alueelliseen kehittämiseen*. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy. Noudettu 20.4.2022 osoitteesta: https://homepages.tuni.fi/markku.sotarauta/verkkokirjasto/j/J_5_2000.pdf#page=192
- Ruonavaara, H. (2001). *Jääkiekko ja paikallinen identiteetti. Jääkiekkoilta Turussa: tutkielmia kiekkoyhteisöstä*. Turku: Kirja-Aurora & Turun yliopiston sosiologian laitos.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi (uudistettu laitos)*. Helsinki: Tammi
- Sallinen, S., Majoinen, K. & Salenius, M. (2012). *Elinvoimainen ja toimintakykyinen kunta*. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.
- Sallinen, S. (2011) *Elinvoimainen kunta*. Helsinki: Suomen Kuntaliitto
- Sotarauta, M., Mustikkamäki, M. (2001). *Alueiden kilpailukykyyn kahdeksan elementtiä*. Helsinki: Suomen kuntaliitto.
- Sotkamo (2022). *Tietoa kunnasta*. Noudettu 28.3.2022 osoitteesta <https://www.sotkamo.fi/kunta-ja-hallinto/tietoa-kunnasta/>
- Sotkamon Jymy (2021). *Historia*. Noudettu 21.12.2021 <https://www.superjymy.fi/historia/1909-1966-jymy-suureksi-sotkamo-tunnetuksi/>

- Tietoarkisto (2022). *Laadullinen sisällönanalyysi. Tutkimusmenetelmien verkkokäsikirja*. Noudettu 10.5.2022 osoitteesta: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelma-opetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/laadullinen-sisallonanalyysi/>
- Tilastokeskus (2020). *Kuntien avainluvut*. Noudettu 10.11.2021 osoitteesta <https://www.stat.fi/tup/alue/kuntienavainluvut.html#?year=2021&active1=SSS>
- Uusitupa, J. (2005). *Räiskyen rajaan Saarikentällä: Vimpelin Veto 1934-2004*. *Vimpeli: Vimpelin Veto*.
- Van Der Vaat, J. (2005). *Towards a new rural landscape: Consequences of non-agricultural re-use of redundant farm buildings in Friesland*. *Landscape and urban planning*, 70(1-2), 143–152. <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2003.10.010>
- Van Rij, E. & Koomen, E. (2010). *Ananying the Rural Vitality Argument for Residential Development: Linkin Discourses and Actual Spatial Developments*. *Tijdschrift voor economische en sociale geografie*, 101(5), 583-595. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9663.2010.00637.x>
- Weng, J. (2021). *Tangibility of Sports Team Identification and Place Attachment through a Visit to the Stadium*. *Journal of China tourism research*, 1–32. <https://doi.org/10.1080/19388160.2021.1963384>
- Vimpeli (2022). *Tietoa Vimpelistä*. Noudettu 28.3.2022 osoitteesta <https://vimpeli.fi/kunta-ja-paatoksenteke/tietoa-vimpelista>
- Vimpelin Veto (2022). *Historia*. Noudettu 1.2.2022 osoitteesta <https://www.vimpelin-veto.fi/seura/detail/historia>
- Virtanen, P. (1999). *Kaupungin Imago*. Helsinki: Rakennustieto
- Zimmerbauer, K. (2008). *Alueellinen imago ja identiteetti liikkeessä*. Helsingin yliopisto, maantieteen laitos. Väitöskirja.
- Äikäs, T. (2004). *Imagoa etsimässä. Kaupunki- ja aluemarkkinoinnin haasteista mielikuvien mahdollisuuksiin*. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.

Liitteet

Liite 1. Haastattelurunko

Kunnan henkilölle:

Teema 1 – Oma rooli kunnassa

- Omien työtehtävien kuvailu ja taustat

Teema 2 – Kunnan elinvoima

- Millainen on mielestäsi elinvoimainen kunta?
- Miten määrittäisit käsitteen ”elinvoima”?
- Onko Sotkamo/Vimpeli mielestäsi elinvoimainen kunta? Millä tavoin? Millaisia puutteita/heikkouksia Sotkamon/Vimpelin elinvoimassa on?

Teema 3 – Pesäpallo ja kunnan elinvoima

- Mikä on haastateltavan suhde pesäpalloon
- Miten kuvailisit Sotkamon/Vimpelin pesäpallokulttuuria
- Miten pesäpallo näkyy kunnassa
- Keskustellaan seuraavaksi kunnan elinvoiman ja pesäpallon välisestä yhteydestä.
 - o Mikä on pesäpallon merkitys Vimpelin/Sotkamon elinvoimalle (ja kunnan kehitykselle)?
 - Hyödynnättekö pesäpalloa esimerkiksi kunnan imagon suhteen? Entä vetovoiman (eli = avaa mitä termi tarkoittaa)
 - o Entäpä toisin päin: mikä on Vimpelin/Sotkamon kunnan merkitys pesäpalloseuralle?
 - Millaista yhteistyötä kunta ja pesäpalloseura tekevät?
 - Onko teillä käsitystä siitä, miten pesäpalloseuran sijaintikunta vaikuttaa huippupelaajien päätöksiin jäädä tai vaihtaa seuraa?
- Miltä arvelisit, että Sotkamo/Vimpeli näyttäisi ilman pesäpalloa?

Pesäpalloseuran henkilölle:

Teema 1 – Oma toimenkuva seurassa

- Omien työtehtävien kuvailu ja pesäpallotausta

Teema 2 – Pesäpallo ja kunnan elinvoima

- Millainen on Sotkamon/Vimpelin pesäpallokulttuuri?
 - o Miten pesäpallo näkyy ja kuuluu ”kylällä”

- Millainen kunta Sotkamo/Vimpeli on pesäpalloseurallenne?
 - o Miten kunta tukee pesäpalloa? Voisiko tätä joiltain osin kehittää – miten?
- Millainen mielestäsi on elinvoimainen kunta?
 - o Tuoko Sotkamon Jymy/Vimpelin Veto mielestäsi kuntaan elinvoimaa? Miten?
- Miltä arvelisit, että Sotkamo/Vimpeli näyttäisi ilman pesäpalloa

Teema 3 – Pelaajien muuttoliike

Kunnan ja pesäpallon välisessä suhteessa yksi keskeinen tekijä ovat pesäpalloilijat: joukkueeseen pyritään houkuttelemaan mahdollisimman hyviä pelaajia ja toisaalta pyritään siihen, että omat hyvät pelaajat jäävät joukkueeseen ja kuntaan. Haluaisin kysyä lisää tästä teemasta.

- Miten seuranne hankkii uusia pelaajia?
 - o Asuvatko pelaajanne Sotkamossa/Vimpelissä
- Onko uusien pelaajien houkuttelu ja hankkiminen haastavaa? Millä tavoin?
- Onko nykyisten hyvien pelaajien pitäminen joukkueessa haastavaa? Millä tavoin?
- Miten pelaajanne yleisesti kokevat Sotkamon/Vimpelin asuinkuntana? Millaisia hyviä puolia? Millaisia huonoja puolia?
- Onko Sotkamossa/Vimpelissä seikkoja, joita hyödynnätte pelaajaneuvotteluissa valttikorttina (asumisen ja elämisen näkökulmasta)? Millaisia seikkoja?

Pelaajalle:

Teema 1 – Oma tausta

- Oma rooli pesäpallon parissa
- Kauanko pelannut kyseisessä joukkueessa
- Missä joukkueissa on pelannut urallaan? Pienissä kunnissa? Kaupungeissa?
- Mitä haluat pesäpalloilijana saavuttaa urallasi?

Teema 2 – Asuminen ja eläminen

- Asuuko Sotkamossa/Vimpelissä?

Jos vastaa kyllä:

- o Miten olet viihtynyt täällä? Kuvaile kotikuntaasi.
- o Koetko olevasi sotkamolainen/vimpeliläinen?
 - Kyllä: mitä sinulle tarkoittaa sotkamolaisuus/vimpeliläisyys?

- Ei: miksi et?

Jos vastaa ei:

- Miksi et asu Sotkamossa/Vimpelissä?
- Mistä tykkää Sotkamossa/Vimpelissä? Entä millaisia huonoja puolia täällä on?
- Miten pesäpallo näkyy ja kuuluu ”kylällä”

Teema 3 – Pelaajan muuttoliike

- Minkä perusteella päätät, jatkatko samassa joukkueessa vai siirrytkö toiseen joukkueeseen?
 - Onko seuran kotikunnalla merkitystä siirtopäätöksen tekemisessä? Millainen merkitys?
 - Mietitkö siirtopäätöstä tehdessäsi, että miten viihdyt Sotkamossa/Vimpelissä (jos ei paikkakunnalta kotoisin)
 - Oletko joskus miettinyt, että voisit pelata jossain muualla (jos seuran oma kasvatti)? Missä? Miksi?